

ספר

אגודת אגדות

יכלכל

(א) עקטאן דמר יעקב. (אגדה ישינה אודות העשר גלויות
והתנ"יירות הכוזרים).

(ב) אלה המסעות. (זכרון קברי אבותינו שבא"י ובה"ל).

(ג) מבשרת ציון. (מכתבים על דבר עשרת השבטים).

יצאו לאור ראשונה (כל אחד בכרך מיוחד) בשנת תר"א
והר"ב ונדפסו כעת מחדש בתוספות איזה מעלות כאשר יראה
הקורא מעבר להשער.

נדפס

פע"ק ירושלם תוכב"א

שנת אלף ושמנה מאות ושש עשרה לחורבן הבית.

בדפוס ובהוצאות אברהם משה לונץ

דבר אל ההוצאה הנוכחית.

שלשת הספרים יקרי הערך האלו הקטנים בכמותם
וגדולים באיכותם, יצאו לאור ראשונה מכת"י בשנות תר"א
ותר"ב, ע"י החכם הכולל וכו' כמהור"ר אליקים כרמולי
זלה"ה, כל אחד בכרך מיוחד. ומאשר כי רבו דורשיהם ספו
תמו, ולא ימצאו כעת אף אחד בעיר. לכן אמרנו לאסוף
את שלשת הספרים הקטנים האילו בחוברת אחת, ולהדפיסם
מחדש לתועלת חוקרי ודורשי קדמוניות עמינו.

בהדפסה הנוכחית השתדלנו להסיר את כל הישגיאות
אשר נפלו בהדפסה הראשונה, ואת שנויי הנוסחאות
(מכת"ב יד' שוניכ) אשר מנה החכם כמהור"ר א' כרמולי
זלה"ה בפתיחתו לספר עקטאן דמר יעקב, הדפסנו כעת
בשולי כל דף, למען יהיו שניהם לנגד עיני הקורא, ולא
יאלץ לחפש אחריהם.

המדפיס

עקמאן דמר יעקב

אגדה

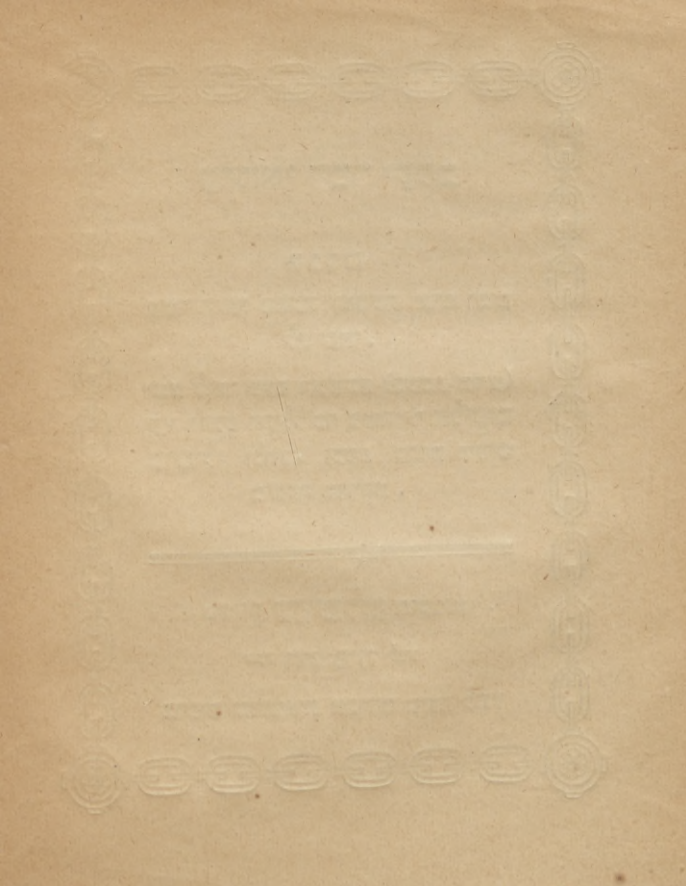
אשר היתה ספונה וטמונה, ימים רבים
לא יספר.

יצא לאור פעם ראשונה (בשנת תר"ב)
ע"י החכם הכולל כו' כמוהר"ר אליקים
ברמולי זלה"ה, וכעת נדפס מחדש
בהגהה מדויקת.

פעה"ק ירושלם תובכ"א

שנת התרמ"ה לפ"ג

בדפוס וכווצאות אברהם משה לונץ

דבר אל הקורא

מאת המוציא לאור.

הספר הזה אשר אנכי כותן לפניך היום ידידי הקורא, הוא אחד ונחזורי קדונונינו ז"ל, אשר נסארו טונוכים ועלורים צגנזי הונלכיס וצאולרות הסרים היחידים אין רואה, עד אשר חכני אלהים צו צקוף קפר ענוודי גולה כ"י על קלף. וכבר ילא שנועו על ידי שני חכוני לרפת צורנאוף וריינעאד והסליטי הכי נכצד סולויקטר די קאלי, אשר ונלא אותו ג"כ צכ"י אחד ונצית עקד הספרים של הונלך צפריט הצירה, ועתה כי צא ונעוד להוליא לאור תעלוונה, ולגלות חכונה ונכי קדם, אנורתו לונלאות את ידי צונלאכת ה' זאה.

הכ"י אשר הודיע החכם הנזכר הוא הרפ"ה לנוספר קפרי כחצי יד צלסון עברי, כולל חצורים עתיקים וענינים טובים ונעשה ידי הקדונוכים ואלה שנוחס.

- (א) אותיות דרזי עקיבא .
- (ב) דיכיס וועתקים ווכ"י הר"ר יעקב ויילא ז"ל .
- (ג) ספר וולכיאל לרזי וולכיאל חזקיה ז"ר אזרהס .
- (ד) פירוש על ספר הודע לרזי יהודה גור אריה .
- (ה) תפלה וניחסת לרנצ"ס , הא לך תחלתה , לקגולת אישים , לנצחר אנוסים , חנווי חרשים , לכצווי לחשים , לחשופי עוונכים , לנפענח לפוכים , לחרשי יש ונאין , אשר לא תסורו עין .
- יה צורא הכל , יסוד היסודות , וסוד הסודות , שנו עלמו , ועלמו שנו , אשצח ואהלל לשנו , אעפ"י כי הסתיקה הוא שצחו וההלחו וכו' .
- (ו) ששה סירים על הרנצ"ס , דהיינו : גלגל סוצב על קו יוסר , וזה צערו הצוערים כי צערו , קנו ונורי שא על נורה , דעי הולך לנחות דרך , נורה נצוכים שא שלווי עם שלום , קרוב ונאוד האל כל קורא .
- (ז) ספר הונסקל לר' ונשה בר שם טוצ וועיר ליאון , חצרו צטנת ה"א צעיר וא"ל חצא"רה . ונזה נראה כי טעות כפל צספר היוחסין צסם הונחצר זה החצור .
- (ח) הונחצרת הקטנה הזאת .
- (ט) ונאור תחלתו . דע כי אונת הוא שאין לוונר על

הצורה ית' שום דבר שינוי ושום דבר מווסטיגי הגשמות,
וכל מה שארז"ל בקשר היכלות המרכזה לא וכן הצורה
ית' מווסט דברו אלף וכן הספירות אמרו וכו'.

(י) קשר תנאים ואמוראים לרז יוסף הלוי ז"ל.
יא) נושג ערוך החלתו. ארי עלה מווסטכו על אם
הדרך וכו'.

(ב) מוסכת סופרים.

(ג) קשר החגין. אין זה קשר תגין סוציא פעונים
הרצה צעל ילקוט ראובני כ"א קשר קדוון הזכר
ברונצ"ן, ברש"ט נ' גאון ובר"פ דוראן.

(ד) לואת הר"ר אליעזר הלוי המוכנה זלמן שנת
בר"ה קי"ח לפרט צעיר ומגלח.

והנה מועתיק החצורים האלה, אשר לפי הכראה
היה נכד הר"ר אליעזר הלוי צעל הלואה, היתיר אל עלמו
להסויע כל שנות הספרים אשר העתיק, ופעונים גם
וה שהיה צעיכו צלתי הכרחי וועניני הספרים עלום,
דרך נושג הספר הקטון הזה, חקר צוקומות הרצה, גם
שמו נעלם וכעדד מווננו, לולי הקרה ה' לפני כ"י אחר
כוועט נשכה זכרו מוונני.

צכתצ יד הלזה רשום שם החצור עקטאן דוור

יעקב, ר"ל תלמוד וור יעקב. והנה וור יעקב זה לא
ידעתי נ"י הוא, ואפשר שהוא רבי יעקב ווארץ נוץ הזכר
בזכח וולך אלכזר לרז הקדמי בר ילחק בר עזרא בן
שפרוט, כי גם אציו כסם אצי רבי יעקב אליעזר, ואולם
אף שגם וור יעקב נקרא עליו, ונגוף הספר הקלר נראה
שאין הוא העוזר אלף איש אחר.

אליקים ברמולי

פ ר ש ה א .

יתברך שמו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, שברא את עולמו בחכמה כמו שאמר הכתוב ה' בחכמה יסד ארץ. מאי חכמה, תורה שנאמר, בראשית ברא אלהים, ואין ראשית אלא תורה שנאמר מגיד מראשית אחרית. כתיב שם האחד פישון. הוא הסובב את כל ארץ החוילה, ועדיין לא היתה חוילה? אלא מגיד מראשית אחרית. ושם הנהר השני גיחון הוא הסובב את כל ארץ כוש. ועדיין לא היה כוש? אלא מגיד מראשית אחרית. ושם הנהר השלישי חדקל הוא ההולך קדמת אשור, ועדיין לא היה אשור? אלא מגיד מראשית אחרית.

דבר אחר מגיד מראשית אחרית, עד שלא באו לעולם הראה הקב"ה לאדם חראשון דור ודורשיו, דור דור וחכמיו, דור דור וסופריו, דור דור ומנהיגיו, דור דור ופרנסיו, ויש אומרים, עד שלא נברא העולם העביר הקב"ה לפניו כל הדורות. דור הבריא, דור המבול, דור הפלגה, דור האבות, דור מצרים, כיון שהגיע לדור המדבר נתעצב ושמח, נתעצב בזאתכם אזרה בגוים, ושמח בזאתכם בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפך ברית

אתם. לא מאסתי בימי פרס שהעמדתי להם דניאל, ולא געלתי בימי מדי שהעמדתי להם אסתר, לכלותם בימי יונים שהעמדתי להם יוחנן ובניו החשמונאים, להפך בריתי בימי רומיים שהעמדתי להם שמעון בר כוכב, אתם בימי ערביים שהעמדתי להם מלכי כוזריים.

מעשה שהיה מהלך מר יעקב בר אליעזר בארץ כוזריה וראה שם שבט שמעון ואמר אוי לנו נתקיים עלינו מקרא שכתוב ואתכם אזרה בגוים, אחרי כן ראה שהתגייר שמח ואמר ואף גם זאת וגו'. דבר אחר ואתכם אזרה בגוים אלו השבטים שמעבר לנהר ואף גם זאת וגו' אלו מלכי הארץ שנתגיירו, בשביל ב' דברים זכו להתגייר, על גמילת חסדים ועל הכנסת אורחים שלהם, אמר מר יעקב בר אליעזר שטתי בכל העולם כולה ולא מצאתי גמילות חסדים ובעלי הכנסת אורחים כאנשי עבר הנהר, שכל אהל מפולש כפלן של אברהם, וכל בית פתוח כביתו של איוב, למזרח ולמערב, לדרום ולצפון, הבא למזרח יכנס למזרח, הבא למערב יכנס למערב, הבא לדרום יכנס לדרום, והבא לצפון יכנס לצפון, גדול הנאמר באיוב יותר ממה שנאמר באברהם, דאלו באברהם כתיב כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה, ואלו באיוב כתיב תם וישר ירא אלהים וסר מרע, מאי תם וישר? שנולד

מהול מאי ירא אלהים? ששמש ת"ה. מאי סר מרע?
שקיים כל התורה, דבר אחר וסר מרע. איוב מאומות העולם
היה ונתגייר, כך מלך כוזר מאומות העולם היה ונתגייר.
כשבא מר יעקב בר אליעזר לכוזר אמר לו המלך שאל
מה אתן לך? אמר לו איני מבקש ממך אלא שרצונך
לומר לי מוניטון שלך, אמר ליה מוניטון של כוזרים אינו
אלא מיוחסין. שנאמר בני יפת גמר ומגוג ומדי ויון ותבל
ומשך ותירס. גמר זה גימר, מגוג זה שימים, מדי זה מדי,
יון זה מקדוניה, תבל זה טובר, משך זה מושכי, תירס זה
תראסיה, ובני גמר אשכנז וריפת ותגרמה. אשכנז זה
אשיכנזי. ריפת זה ניפת, תגרמה זה תורקי אחי כוזר.
בשעה שהיו בני גמר עובדי עבודה זרה עמד כוזר אחיהם
להוכיחם, אמר לו הקב"ה חייך שאני פורע לך, מיד נפרד
כוזר מעל אחיו, והלך לו לארץ כוזריה, וגילגל הקב"ה והביא
את בני שמעון לארצו, ונתחתנו בניו בבני יעקב, ונעשו
גרי צדק ויצא לו מוניטון בעולם.

פ ר ש ה ב .

עשרה מלכים נתגירו ואלו הן, חירם המלך, עבד המלך,
אנמנינוס המלך, תלמי המלך, מונבו המלך, טובאי המלך,

בולן המלך, בתיה המלכה, הילגי המלכה, וברוריא המלכה.
עשרה צדיקים נכנסו בחייהם לגן עדן ואלו הן. חנוך בן
ירד, אליעזר עבד אברהם, בתיה בת פרעה, סרח בת אשר,
אליהו הנביא, משיח בן דוד, חירם מלך צור, עבד מלך הכושי,
יעבץ בן רבי, ויהושע בן לוי.

עשרה הרוגי מלכות נהרגו ואלו הן. רבי ישמעאל בן
אלישע, רבי ישבב הסופר, רבן שמעון בן גמליאל, רבי
חוצפית חמתורגמן, רבי עקיבא בן יוסף, רבי חנניא סגן
הכהנים, רבי שמעון בן עזאי, רבי אלעזר בן חרסנה, רבי
יהודה בן בבא, ורבי חנניא בן תרדיון.

עשרה דורות מאדם ועד נח ואלו הן. אדם אחד, שת
שתים, אנוש שלש, קינן ארבע, מהללאל חמש, ירד שש,
חנוך שבע, מתושלח שמנה, למך תשע, נח עשר.

עשרה דורות מנח ועד אברהם ואלו הן. שם אחד, ארפכשד
שתים, שלח שלש, עבר ארבע, פלג חמש, רעו שש, שרון
שבע, נחור שמנה, תרח תשע, אברהם עשר.

עשרה מלכים מלכו מסוף עולם ועד סופו ואלו הן. גמרוד
אחד, פרעה שתים, שלמה שלש, אחאב ארבע, נבוכדנצר
חמש, אחשורוש שש, בורש שבע, אלכסנדר שמנה,
אספס'אגוס תשע, אדרשור עשר.

עשרה נסיונות נסה הקב"ה את אבותינו ואלו הן. אחד במדבר, אחד מול סוף, אחד בין פארן, אחד בין תפל, אחד בלבן, אחד בחצירות, אחד בתבערה, אחד במסה, ואחד בקברת התאווה הרי עשרה.

עשרה מדות בתלמידי חכמים ואלו הן. הלומד מקרא ואינו לומד משנה, הלומד משנה ואינו לומד גמרא, הלומד גמרא ואינו לומד ברייתא, הלומד ברייתא ואינו לומד תוספתא, הלומד תוספתא ואינו לומד ספרא, הלומד ספרא ואינו לומד ספרי, הלומד ספרי ואינו לומד מכילתא, הלומד מכילתא ואינו לומד מדרש, הלומד מדרש ואינו לומד משלות, דבר אחר הלומד מקרא ואינו לומד תרגום, הלומד תרגום ואינו לומד הלכה, הלומד הלכה ואינו לומד אגדה וגו'.

עשרה חכמים שלא הניחו כל המדות של תלמידי חכמים ואלו הן. הלל הזקן שעלה מבבל בן מ' שנה ושימש ת"ח מ, שנה, ופרנס את ישראל מ' שנה, רבן יוחנן בן זכאי שעסק בפרקמטיא מ' שנה, ולמד מ' שנה, ומלמד מ' שנה, רבי עקיבא בן יוסף, שהיה בן מ' שנה כשהלך ללמוד, ושימש מ' שנה ופרנס מ' שנה, רבי יוחנן בן גודגדה, שיודע לשער כמה טיפין שבים, רבי יהושע בן חנניה, שיודע בינה לעתים, רבי אליעזר בן חסמא שיודע תקופות וגימטריאות, רבי

אליעזר בן הורקנוס שאם כל הימים דיו וכל הקנים קולמוסין
וכל בני אדם לבלרין אינן יכולין לכתוב מה שקרא ושנה,
רבי מאיר שהיה יודע שלש מאות משלות שועלים, שמואל
שנהירן ליה שבילי דשמיא כשבילי דנהרדעא, וסהל שדרש
בשוקי דסהל דקדוקי רפואה ודקדוקי אצטרולוגי, מעשה באחד
מתלמידי דסהל שהיה יושב בשכונה של טבח וקרא טוב
שבמבחים לגיהנם, ולא הספיק לגמור הדבר עד שנמל הסכין
וחתך את ראשו, מיד נטלו רבו והניחו על צוארו והיה דבוק
בסמני הרפואות ונתרפה.

עשר גליות גלה* גולה ירושלים ואלוהן, ארבע שגלה
סנחרב, וארבע שגלה גבוכדנצר, ואחד שגלה מימוס, ואחד
שגלם אדריאנוס.

פרשה ג.

פעם ראשונה עלה סנחרב וגלה לראובני ולגדי ולחצי
שבט מנשה, ולקה העגלים אשר נתן ירבעם בן נבט, ובני
ראובן ובני גד וחצי שבט מנשה הביאו אותם מדן ועשו
להם מקדש, על כן גלו מארצם לארץ אחרת עד היום הזה.

* בכתיבת יד של פאריש דא קרא כתוב, עשר גליות הונלה ירושלים.

וכשעלה סנהרב הוליכו והושיבו ללחלח וחבור נהר גזון וערי
מדי, ובאותו זמן היה מלך על ישראל פקח בן רמליהו
וכשראה הושע בן אלה שנתמעטו חייליו של פקח, עמד
עליו והרגו, ומלך על ישראל בשמרון ה' שנים הרי לך גלות
אחד.

שמע סנהרב ועמד על הושע בן אלה ויצר עליו, ויצא
הושע בן אלה אל המלך סנהרב ויתן לו מנחה כסף וזהב,
ויבא לו את עגלי הזהב אשר שם ירבעם בבית אל, ואח"כ
גלה שבט אשר ושבט זבולון ושבט נפתלי ושבט יששכר
על שלא רצו לקבל עליהם הושע בן אלה למלך, והניח על
שומרון הושע בן אלה, לקיים הפסוק כה אמר ה' כאשר
יציל הרועה מפי הארי שתי כרעים או בדל אזן כן ינצלו
בני ישראל היושבים בשמרון בפאת מטה ובדמשק ערשי.
עד והיה על ישראל מלך הושע בן אלה ועל יהודה. זהו
גלות שני.

כשמת אחז מלך חזקיהו בנו תחתיו, בתחילת שנה רביעית
למלכות חזקיהו, עלה סנהרב על שמרון ויצר עליה שלש
שנים, וילכדה בשנת שבע למלכות חזקיהו, וגלה משמרון
שבט אפרים ומנשה, הרי גלות שלישי.

עוד שהה שמנה שנים, וקבץ בבליים וכושיים ועויים

בני חמת וספרויים,*) ועלה ביהודה ויצר על עריה הבצורות אשר היה ביהודה מאה וחמשים מדינות אשר היה בהם שבט יהודה ושבט שמעון, ויצר עליהם ויתפשם ובקש להוליכם לחלח אל השבטים האחרים, ושמע שמרד עליו מלך כוש, שהיה ארצו אחורי מצרים, ויקח עמו שבט יהודה ושבט שמעון, ויעש ה' גם גדול ויגיעם לאחורי הרי חשך אשר מעבר לנהרי כוש. ועליהם נבא הנביא: מעבר לנהרי כוש עתרי בת פוצי יובילו מנחתי. הרי גלות רביעי שנגלו על ידי סנחרב.

ונשתיירו בירושלים שבט יהודה ובנימן, י"ג רבוא ועליהם מלך חזקיהו מלך צדיק, ועוד נתגאה סנחרב הרשע וישם פניו לעלות על יהודה, וקבץ כל חילו ארבעים אלף מלכים ומנין חילו אנשי מלחמה, מאתים וחמשים ותשע רבוא, ויעל על ירושלם ויצר עליה וירא חזקיהו החמון הרב וירא מאד, ויתפלל אל ה', ושמע הקב"ה תפלתו של חזקיהו הצדיק, ושלח מלאך והכה במחנה אשור מאה ושמונים וחמשה אלף מלכים והשרים, והחיל ברחו ולא נשתייר מן המלכים והשרים שהלכו עמו רק סנחרב ונבוכדנצר, ונתקיים

*) כך נוסח הכתיב של סאריש. ובכתיב שלי כתיב בטעות ובני חמת וספרדים.

עליו הפסוק שנבא ישעיהו הנביא: כיום ההוא יגלח ה' בתער השכירה בעברי נהר במלך אשור את הראש ושער הרגלים וגם את הזקן תספה. את הראש אלו המלכים שמתו, ושער הרגלים אלו בני החיל, וגם את הזקן תספה, זה סנחרב מלך אשור שהרגוהו בניו. והיתה מפלתו של סנחרב בשנת ארבע עשרה למלכות יחזקיהו, ומשלמה עד חזקיהו מאתים ושישים שנה.

פרשה ד.

ובשנים הללו מלכו על ישראל שלשים מלכים, ארבעה עשר מבית דוד, וששה עשר מירושלים, ואחר מפלתו של סנחרב עד שעלה נבוכדנצר הרשע בימי יהויקים נחתם גזר דין על רוב חמאתם של ישראל, על שארית הפלטה שניצולו מפי הארי והדוב, שארית יהודה ובנימן, ושארית דלת עם שנשארו מן השבטים האחרים וגלה מהם נבוכדנצר בגלות ראשון משבט יהודה ובנימן שלשה אלפים ועשרים, ושאר השבטים שמנה אלפים כלם גבורים מלומדי מלחמה, אבל החמא כבד עליהם, והגלם עמם לבבל, הרי גלות אחד על ידי נבוכדנצר.

בית

ושהה עוד שבעה שנים אחר גלות זה, ועלה עוד על
ירושלים פעם שניה ויצר עליה, וילכדה וגלה משכמ יהודה
ארבע עשרה אלפים מהחרש והמסגר, פירוש אלו המלכים
והמלכות, ופירוש אחר אלו תלמידי חכמים הלומדים תורה
וסוגרים ופותחים, ובימי דוד היו קוראים אותן הכרתי והפלתי,
ופירוש אחר אלו גבורי יהודה זכניו ובני בניו, כל אלו הוגלו
על ידי יכניה הרי שתי גלויות.

והמליך על יהודה צדקיהו בן עשרים ואחת שנה, ומלך
על יהודה וירושלים אחד עשר שנה, ובשנת תשע עשרה
שנה למלכות נבוכדנצר כשבתו על כסא מלכותו בעיר
אנשוכיא, שלח נבוזראדן רב מבחים על ירושלים ויצר עליה
ויגל צדקיהו וביאהו רב מבחים אל המלך נבוכדנצר, וידבר
אתו משפטים, ויקח אותו וישלחו לבבל, ויצר על ששים
ערי של ליום, ערי של בני משה, ויהיו בהם ששים רבוא
ועוד, ומנין שני בני משה גרשם ואליעזר, ובני אליעזר
רחביה, שרבו למעלה מששים רבוא, וסך נפשות השבטים
שהוגלו מירושלים שמנה מאות ושלשים ואחד אלף. כל
אלו חורי יהודה ובנימן, ועליהם נבא הנביא: ויגל את
מסך יהודה וגו' ולא נשתייר בירושלים זולת דלת העם,
כמו שנאמר ומדלת עם הארץ השאיר נבוזראדן, והמליך

עליהם גדליהו בן אחיקם, והפקידו בארץ ועלה עם כל הגליות לבבל, הרי גלות שלישי.

וכששמע ישמעאל בן נתניה מזרע המלוכה כי נמלך גדליהו ויקם ויכה אותו וימת, ונתיירא ישראל מפני הכשדים וברחו למצרים, בשנת שבע ועשרים למלכות נבוכדנצר, אז עלה נבוכדנצר על מצרים ויצר עליה וילכדה וישם אותה שטמה, לקיים מה שנאמר: מצרים לשטה תהיה ואדום למדבר שטמה. והרג כל היהודים אשר מצא בעמון ובמואב ובסביבות ארץ מצרים, ומצא ירמיהו וברוך במצרים והעלם עמו לבבל, וכששמעו היהודים אשר ישבו במצרים פחדו ורגזו וברחו לאמון* מצרים, קריה נוטרה קטנה והיא קרובה לים המלח, הרי גלות רביעי על ידי נבוכדנצר.

וירמיהו כשראה אפס עצור לישראל, נתכוון לבו לתפלה וכן אמר בתפלתו: למה ה' בלתה צאן סגולתך, כי רעה ער עלי מאד, ונפשי משוחח בקרבי ועיני נגרה ולא תדמה מאין הסוגות על שבר בת עמי. עיני עוללה לנפשי. על אלה אני בוכיה יומם ולילה. על כן אפיל תחינתי לפניך שתקח נפשי ממני. כי טוב יום מותי מחיי. מיד יצאה בת

* בכ"ו כרמולי כתוב לאמם מצרים והוא טעות סופר.

קול ואמרה לו הייך המתן בעצמך מפולת בכל, ואחר כך
אניחך, עד שאבנה בית בנין עולם. ומיד גנזו הקב"ה.

פרשה ה.

ונשלמה ע' שנה לחרבן הבית ולגלות נבזראדן, ועמד כורש
בן אחשוורוש ואסתר בת אביהיל ושלח כורש לנחמי ולזרובבל
ולברוך ולהשרים צוה עליהם לבנות את בית ה', ובנוהו בשנת
ד' למלכותו. ובשנת ז' למלכותו עלה עזרא מבבל ועלו עמו ד'
רבוא. ובנו ירושלים וכל מגדליה וחומותיה הגבוהים והחזקים
וכל הבתים אשר בה יותר ממה שהיה מראשית. ובא
אלכסנדר על כורש והרגו, ושלט על ירושלים כ"ד שנה.
ובקשו* הכותיים ממנו להחריב את הבית מה עשה שמעון
הצדיק הלך בראש יקירי ירושלים מלוכש בבגדי כהונה.
ביון שראה אלכסנדר את כהן הגדול, ירד מכסאו והשתחוה
לו. אמרו לו שריו: אלכסנדר. אלכסנדר. מלך גדול כמותך
ישתחוה ליהודי? אמר להם כשאני יורד למלחמה דמות
דיוקנו של זה יהודי אני רואה ונוצח, מיד במל הגזרה. וגזר

(* ובקשו הכותיים וכו' עד ואח"כ עמדו עליו אחרים. הסר ככת"ו של
סאריש.

על הכותיים גזירות קשות, גם המצרים בקשו מאלכסנדר להחזיר את הבית ולהוציא משם הכסף והזהב שלקחו בני ישראל בצאתם ממצרים, מח עשו חכמי ישראל שלחו לפני אלכסנדר גביהה בן פסיסא ובטל הגזרה.

וכשגברה מלכות אלכסנדר מוקדון, עלה אלכסנדר המוקדון מיון. ויצר על אמוץ מצרים וילכדה, ויהרוג כל העם לפי חרב, וכל היהודים שכרחו ממדינת נבוכדנצר, ואח"כ עמדו עליו אחרים והרגוהו ושלמו על ישראל ק"פ שנה. וגזרי גזירות על עמינו ובטלו התמיד מבית ה' ושמו שומרים בעיר הקודש, ויטמאו שמן המשחה ושמן המאור ומנעו חכהנים מהדליק בכה"מ, וגם גזרו על עם הקדוש, לטמאות בנותיהן הנאות והצנועות לכך נתגדרו עם בני חשמונאי והרגום ובטל מידם המלכות ק"ג שנה.

ואח"כ עלה הורדוס עבד החשמונאי והרג אחיו וכל זרעו חוץ מנערה אחת שנתן בה עיניו ואף היא עלתה לנג והשליכה עצמה לארץ ומתה, וציוה הורדוס ולקחנה ושמחה בחדר שבע שנים, ויש אומרים שבא עליה לאחר מיתתה כדאיתא בסנהדרין; מעשה הורדוס לאו כלום, ומלך הורדוס ואגריפוס בנו ק"ג שנה ונשלמו ארבע מאות שנה.

מעשה *) כשחלה הורדוס ששינא את החכמים, ציוה לתפוס כל תלמידי חכמים ולחבשן בבית אסורין, אמר לו לשומר בית אסורין אם מאית הרוג את ת"ח. ועד שיהודים שמחים עלי ידו על רבותם כיון ששמעו זאת גדולי ירושלים היו הולכין ומתחננין לשומר אסורין. עד כשמת הורדוס התירן לתלמידי החכמים ושלחו לכתיהם לשלום, וכו' ביום עשאוהו יום טוב. וביומי דמונבו מלך היו ימים טובים לת"ח ונצחולכותים צדוקים ובייתוסים.

ואח"כ גרמו עונותינו ועלו אספסיאנוס ומיטוס בן אשתו והחריבו בית שני והעיר והגלו את אבותינו לרומי. זה גלות תשיעי.

פרשה ו.

ועמדה ביתר אחר גלות אספסיאנוס ומיטוס ג"כ שנה ויעל אדריאנוס ישחקו עצמותיו, ויצר על ביתר וילכדה ויחריבה. וילך בכל ארץ ישראל לראות קברם של המלכים והנביאים, כיון שבא לתמנת חרם. מצא קברו של יהושע

*) מעשה כשחלה הורדוס וכו' עד ואח"כ גרמו עונותינו. חסר בכ"י של

משרת העניו, ושאל לכני הגולה. קבר זה למי הוא? אמרו לו ליהושע שופט ופרנס שלהם. ואמר הרי פרנס נאמן שבעולם לא היה כמוהו. לכם הנחיל ארץ שמנה וטובה, וגופו בין ההרים ומרשים, ויצא וימצא קברו של דוד פתח וראה שפניו אדומים וצהובים ושם ידיו בפניו ודחק בשרו והיה הדם הולך לכאן ולכאן כאדם שיש בו רוח ונשמה. פתח אותו רשע את פיו ואמר נאה היה לזה להיות מלך על כל העולם בחיים, שכשמת הוא כאדם חי. הלך משם אל ארץ מואב למצוא קברו של משה ראש לכל הנביאים, וציוה לחפור שם, והיו רואים מקום סתרו למטה והיו רואים מקום למעלה מהם, מיד חלקו לשני חלקים, וחפרו חציים למעלה וחציים למטה, אילו שהיו חופרים למעלה היו אומרים למטה תמצא אותו, ואלו שלמטה היו אומרים למעלה תמצא אותו, עד שיגעו ומתו, והיינו דכתיב ולא ידע איש את קבורתו.

וכשראה אדריאנוס הרשע זה. נסע משם וסיבב את כל העולם כלו והביאם והגלם בני גולה לספרד, ולמה נקרא שם המלכות ספרד, שבסוף רדו שם מן הגלות, והוא גלות עשירי.

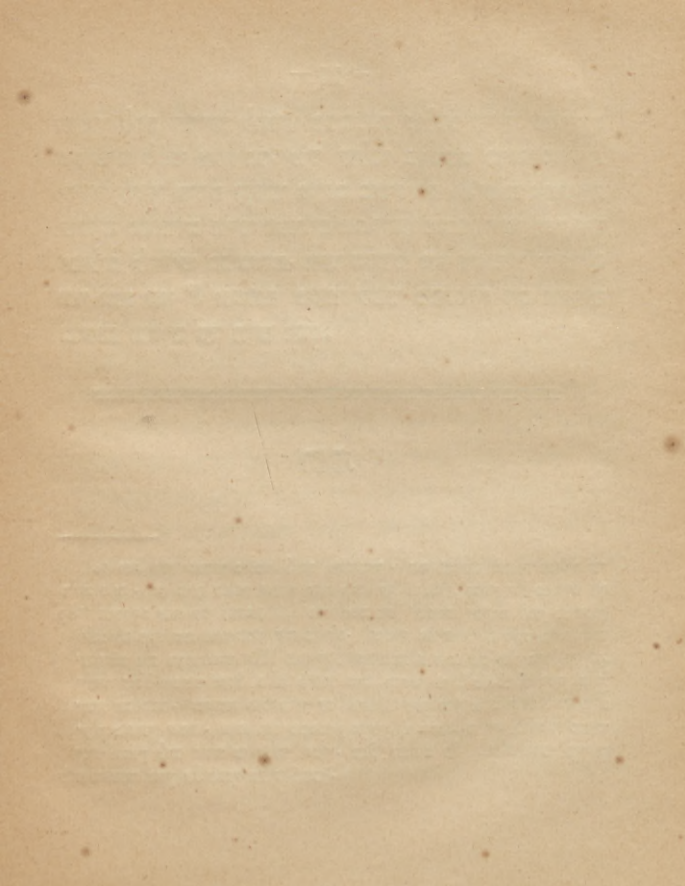
וגלות טיטוס ואדריאנוס ערב תשעה באב היה, ומוצאי

שבת ומוצאי שמיטה היה, ובעת שהגלם היו הלויים עומדים על דוכן וכינורותיהן בדיהן ומשוררים בשירותיהם ומה פסוק היה בפיהם? וישב עליהם את אונם וברעתם יצמיתם, ולא הספיקו לאמר יצמיתם עד שבאו עליהם שונאים והרגו מהם וגלום והוליכום. אף בעת שגלום נבוכדנצר ערב מ' באב היה. ומוצאי שבת ומוצאי שביעית היה. והיו הלויים עומדים על דוכן ואומרים שירה. ומה שירה היו אומרים? וישב עליהם את אונם וברעתם יצמיתם, ולא הספיקו לאמר ה' אלהינו. עד שבאו גוים וכבשום והוליכום לגולה. כיון שהגיעו לנהרי בבל. אמרו להם שוביהן שירו לנו משיר ציון אמרו להם. איך נשיר את שיר ה' על אדמת נכר אמרו להם שוביהם תשירו בחזקה. מיד חתכו הם עצמם אצבעותם בשיניהם והשליכם לפניהם ואמרו אצבעות שהיינו מנגנין בהם במקדש איך ננגן בהם בארץ נכר באותה שעה נשבע להם הקב"ה אתם קטעתם אצבעות ימינכם אף אני השיב אחור ימיני מפני אויב, ואינה חוזרת אלא א"כ אזכור אתכם שנאמר אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני. דבר אחר אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני כיון שגרמו העונות ונכנסו גוים לירושלים נטלו ללויים בני משה ששים רבוא וכפתו ידיהם לאחוריהן כיון שהגיעו לנהרות בבל השיבו אחור ידיהם

ואמרו להם תקישו לפנינו בכינורות שלכם כדרך שהייתם
מקיישים לפני אלהיכם, מיד שלמו בעצמם ונתנו בהונות
ידיהם לתוך פיהם וקמעו אותם בשיניהם ומראים אצבעות
שלחם ואומרים היינו כמותים ונתקמעו אצבעותינו ואין אנו
יכולים להקיש בכינורות, אמר הקב"ה אם אשכחך ירושלם
וכו' ובא ענן* (ו) ונשאם מעבר לנהר סמבטיון הם ובניהם
וצאנם ובקרים עד היום הזה.

ת.ם.

* ובא ענן ונשאם מעבר לנהר סמבטיון. הם ובניהם וצאנם ובקרים עד
היום הזה. זה סיום הכפר הקטן הזה בכ"י של ברמולוי. ובכ"י של פאריש דף
קס"ו הוסיף: "בא ענן ונשאם לכל בני משה הם וצאנם ובקרים לבד והולכתן
לחווילה הקדומה והורידתם שם בלילה. ושמעו באותו לילה רעש גדול וכבר
ישמיכם את מקום הנהר ונולל אבן וחול כמקום שלא היה שם נהר גדול מעולם.
ונהר נולל אבנים וחול בלא טיפת מים ברעש וקול שאלמלא הנהר ברזל
היה מנפצהו. ובשבת תרד עליו ענן ומתמלא עשן ואין אדם יכול ליגש אלא
עד מוצאי שבת. והוא נהר סמבטיון וקורין לו סבטינוס ויש מקומות באותו
נהר שאין להם רוחב ס' אמה" וכו'. ככל הכתוב על שאלת אנשי קירואן
לרבינו צמח גאון על עסקי אלדד הרני.

אלה המסעות

אשר הם נוסעים כל הרוצה ללכת
להשתטח על קברי האבות הצדיקים אישר
בארץ ישראל ובחוצה לארץ.

יצא לאור פעם ראשונה (בשנת תר"א)
עם סימני כתבי הקברות ופתיחה ומפתח
ע"י החכם הכולל כו' כמוהר"ר אליקים
ברמולי זלה"ה, וכעת נדפס מחדש
בהגהה מדויקת.

פעה"ק ירושלים תוכב"א

שנת התרמ"ה ל"ג

ברס"ס אברהם משה לונץ

פתיחה.

מאז באתי במגילת ספר * כתוב עליה, כי נמצא תחת ידי דברי מסעות אשר אני נותן לפניך היום קורא הנעים כמו רבים מרעי ומיודעי אשר נשאו לבם אותם לשחר את פני לחלקם ביעקב ולהפיצם בישראל, יען מספר הספרים מענין זה אם מעטים המה, רובם ממקור זה יצאו, שים נא עיניך אל ספר יחוס הצדיקים נדפס בעיר מנטובה בשנת שב"א בשם ר' גרשם בבמ"ר משה אשר, והנה עיקר דבריו לקוחים ממסעות האלה, גם דברי ספר יחוס האבות אשר העתיק ר' אורי ב"ר שמעון מבילא בצפת, בשנת שס"ד מקונטרס ישן של שנת רצ"ז, גם דברי אגרת מספרת יחוסתא דצדיקי דארעא דישראל לרבי יוסף ב"ר אליעזר ריקימי, גם דברי סבוב קברי צדיקים, כמעט כולם שאנו ממעיני הספר אשר לפנינו.

ובלעדי החיבורים אשר נשאתי שמותם על שפתי, ואשר

היו לעינים לכל הבאים אחריהם כספרי שאלו שלום ירושלם.
גלילות ארץ ישראל. וזכרון ירושלם. עוד ראיתי עם לכבי
כי הספר הזה היה פתוח לפני ר' אישתורי בר' משה הפרחי
שהיה אחריו. יען שבעל מחבר מזכיר הרמב"ם ולא מזכיר
הרמב"ן. נראה שהיה לפניו ואולם בעל כפתור ופרח היה
בזמן הרשב"א כמו שכתב קונפורטי (קורא הדורות דף כ"ג)
ותכן ישגם אותו ר' יעקב שליח נאמן מהרב יחיאל מפאריש
אשר הלך ועבר בכל גלילי ארץ ישראל לאסוף נדבות
לבית מדרשו הגדול ואשר הביא עמו סימני כתבי הקברות
שבארץ ישראל ראה דברי הספר אשר נוכח פניך.

יהיה בזה איך שיהיה, הא לך קורא הנעים, דברי ר' יעקב
הנזכר כפי אשר כתובים אצלי בכתב יד ישן וזה לשונו:
אלה סימני כתבי הקברות שבא"י אשר הביאם ר' יעקב
שליח נאמן מהרב ר' יחיאל מפאריש אשר יש לו בישיבתו
שלש מאות תלמידים יצ"ו. והלך ובא ר' יעקב הנ"ל בכל
גלילי א"י ובעכו ובכל שאר מקומות להוליך נדבה גדולה
למדרש הגדול בפאריש יע"א.

כפמיים היא דן קבור עדו הנביא ע"ה.

בתקוע קבור ישעיהו הנביא זכר צדיק לברכה.

בהר הכרמל מזבח אליהו הנביא זכור לטוב ובשפולי ההר

בית הקברות של עכו סמוך לעכו ארבעה מילין.
בכפר שזורי ר' שמעון שזורי ור' אליעזר בנו ינחו בני"ע.
בכפר חנן במערה אחת ארבעה ועשרים תלמידים ור'
חלפתא ואשתו.

בכפר פרייריא נחום איש גם זו.
במרון בבית הכנסת ר' שמעון בן יוחאי ור' אליעזר בנו
זכמעה בית שמאי ובית הלל ותלמידיהם.
בכפר ברעם עובדיה הנביא. ור' פנחס בן יאיר, ואסתר
המלכה.

בגוש חלב קבור שמעיה ואבטליון גרי צדק. ואדרמלך
וישראל אביהם.

בעלמה ר' יהודה בן תימא ור' עזריה ור' אליעזר בנו ור'
אליעזר בן ערך.

בדלתה ר' שמואל ורב הונא ורב המנונא ור' אליעזר
ותלמידיהם.

בנברטיין רב נחמן ובר יעקב איש נבוריא.
בעמוקה יונתן בן עוזיאל והוא תחת אילן יפה.
בעין זאיטון ר' חנינא בן דוסא ור' יהודה בר אלעאי
ותלמידיהם.

בעקברא ר' גהוראי ור' ינאי ור' דוסתאי.

ביעקוק, קבור חבקוק הנביא ע"ה.
ככפר חטים, יתרו חותן משה רבינו וצפורה לחיי עה"ב.
בארבל, נתאי הארכלי. ויוכבד קבורה על הדרך.
בטבריה קבור ר' עקיבא ותלמידיו, ור' חייא ושני בניו,
ור' יוחנן בן זכאי ותלמידיו ורב כהנא והרב ר' מאיר קצין
והרב ר' משה בן מיימון זכרם לברכה, ובמערה אחת יונה
בן אמיטי ע"ה.

בצפורי, קבור רבינו הקדוש ינוח בגן עדן.
ברומי מערה יש שאומרים בנימן בן יעקב קבור בתוכה.
בשכם, יש עצמות יוסף בן יעקב אשר העלו ממצרים.
בעברתא, שבעים זקנים במערה אחת ובחוץ אלעזר הכהן
ופנחס בנו.

ככפר חרס יהושע בן נון ונון אביו וכלב בן יפונה ויש
בית הקברות יפה קרוב להם.

בשילה. עלי כהן גדול ושני בניו ע"ה.
בירושלם עה"ק שתבנה ותכונן ב"ב יש בציון קבורת
מלכי ישראל.

ברמה, שמואל הרמתי וחנוה אמו ע"ה.
בבית לחם, קרוב לקבורת רחל מערה לצדיקים וחסידים
זצ"ל.

בחברון, מערת המכפלה שם אדם וחוה אברהם ושרה יצחק
ורבקה יעקב ולאה, חוץ מהמערה אבנר בן נר וישי אבי דוד.
בצפת, ר' דוסא בן הרכינס ותלמידיו.

עד פה הגיעו דברי ר' יעקב אשר אמנם ראיתי לשימם
לפניך אהובי הקורא עם היותם מעטי האיכות ומעטי הכמות
בעבור שלא באו עוד על מכבש הדפוס וטרם אכלה לדבר
אעיר לב הקורא עוד כי פתשגן הכ"י אשר ממנו העתקתי
זה הספר הוא אחד מספרים כ"י ישנים אשר קניתי לי
מעיר טרוקוש נכתב בתבנית רביעית העלה כמותו י"חדפים
בעשרה הראשונים דברי המסעות האלה אח"כ שני דפים
חלק ואח"כ הערה על צאצאי הרמב"ם ובסופו מעשה דיוסף
בן סדת זצ"ל.

אלוקים כרמולי

אלה המסעות אשר הם נוסעים, כל הרוצה ללכת להשטח
על קברי האבות הצדיקים אשר בארץ ישראל, ולהשתחוות
ולהתפלל לבית קדשינו ותפארתינו, מקום אשר הללו בו
אבותינו, תבנה ותכונן במהרה בימינו.

סמוך לעכו כתחום שבת יש שם הר, ושם בית הקברות
בא"י. יש אומר כי שם קבר דבורה הנביאה.
ובעיר עכו, יש שם שער אחד בגבול א"י קורין אותו
שער השמוני.

מעכו לחיפה ד' פרסות, והדרך על שפת הים עד שמגיעים
לחיפה, ושם בית הקברות בתחתית הר הכרמל, שם קבורת
כמה גדולי ישראל וחסידיו עליונים, כלם באו מעבר לים.
מחיפה הולכים לאורך הר הכרמל כארבע פרסאות, ומשם
עולים בהר, ושם מזבח אליהו זכור לטוב בהר הכרמל.
למטה מן ההר כנגד המזבח, שם נחל קישון, מקום אשר
ישחם שם אליהו נביאי הבעל, והנחל יורד אל הים הגדול
סמוך לחיפה כחצי פרסה.

וממקום המזבח ועד יזרעאל כחצי פרסה, מקום אשר הלך
ישם אחאב מפני הגשם, ובמקום המזבח בנין, ושם מדליקין
הישמעאלים נרות לכבוד קדושת המקום.
מעכו לאושה ושפרעם ד' פרסאות.

גימל

מעכו לצפורי כ"ו פרסאות, ושם קברו של רבינו הקדוש,
ובפתח המערה שלו יש דלת של אבן שיש, ורחוק משם
כמו מ' אמה קבורת אשתו של רבינו הקדוש.

מעכו לכפר חנניה, מהלך יום אחד, ושם רבי אליעזר בן
יעקב קב ונקי, ורבי יעקב אביו, ואבא חלפתא, ואשתו ובניו.

מעכו עוליץ לירושלם עה"ק תוכב"א דרך הר הכרמל לארכו.
יזרעאל לשמאל הדרך כחצי פרסה, גם הר יעזר רואין
אותו לשמאל הדרך רחוק הרבה הרבה.

משם הולכין דרך מגדו, ושם תענך בקרוב ושם נחל
קישון, כמו שכתב במלחמת סיסרא.

משם הולכים לשכם, ויש דרך אחרת דרך שמרון, והרי
שמרון מופלגים ביופי.

עוד יש דרך מעכו לירושלם דרך יפו ומניחין שכם מן הצד,
וייש הולכים מעכו עד יפו דרך יבשה, כ"ח פרסאות דרך הרמה.

והנה בשכם ישם קבורת יוסף הצדיק, ועליו שני עמודי
שיש אחד לראשו ואחד לרגליו, וחומת אבנים נמוכה סביב
הקבר, שם הר גרזים והר עיבל, זה כנגד זה והעיר בתוך
מישור, הר גרזים הרי הוא גנות ופרדסים וכרמים, ומעינית
יוצאין ממנו כמו ע', קוראין אותו הר מבורך, והר עיבל הנה
הוא יבש מאד, אין טיפת מים יצאת ממנו, וקוראין אותו

הר מקולל, אפשר כי על שם הברכות והקללות, נקראין
כן, ושם יש כותים שוחמין את הפסח בכל שנה על הר
גריזים.

משכם עולין למקום שקורין עברתא, ושם שני הרים זה
כנגד זה והדרך באמצע מקום מישור, והכפר עברתא לשמאל
העולה לירושלים ושם קברי של איתמר הכהן, מקום נאה מאד,
עוד שם קבר אחד אומרים כי הוא קבר של פנחס בן אלעזר
הכהן, ויש שם לישמעאלים מקום להתפלל סמוך לקבר,
ועוד שם בכפר מערה יש בה ע' זקנים, ויש שם לישמעאלים
מקום תפלה, ועל ההר השני אשר הוא לימין העולה לירושלם,
שם קברו של אלעזר בן אהרן הכהן, בנין מפואר מאד.

משם עולין לירושלם דרך גבעת בנימן, וכיון שמגיעים
לצופים רואין משם ירושלם וקורעין עליה קריעה אחת, כיון
שמגיעים לירושלם עולין לאחת מחרבותיה, משם רואין הר
הבית וחומת העזרה, עזרת נשים וכל עזרת ישראל, ומקום
המזבח ומקום בית המקדש, ההיכל והדביר וקורעין קריעה
שניה על בית המקדש.

מירושלם יורדין לנהר השילוח, ומימיו יוצאין מהר הבית
מתחת ההר, עד שמגיעים שם, ומשם יורדין לגנות העיר

להשקותם, ושם טובלין, אומרין כי המים מרפאין את החולה,
על כן הישמעאלים רוחצים שם.

ומשם עולין להר הזתים ויש הולכין דרך העמק הוא עמק
יהושפט, שם בית הקברות לישראל בתחתית הר הבית,
והולכים בעמק עד שמגיעים נגד האיצימבא אשר בהר
הזתים, מקום אשר היו שוחטין שם הפרה אדומה, ועולים
בהר עד האיצימבא הר גבוה מאד, והאיצימבא ההיא מכוונת
נכח פתח ההיכל, ומשם רואין הר הבית וכל הבנין אשר
עליו, ועל כן מתפללין שם כנגד בית המקדש.

עמק יהושפט הוא הסובב כל מזרחי של הר הבית, וכל
דרומו, ובדרומו הוא בית הקברות אשר זכרנו ויש בו צדיקים
הרבה.

ומשם יורדין דרך העמק ונכנסין בין שני הרים מן הצד
למקום שנקרא גיא בן הנם, ושם מצבה בעמק יהושפט
מאבשלום, בית מרובע גבוה הרבה בעמודים סביב וכולו
מאבן אחת בנין נאה מאד.

ועוד שם בעמק יהושפט, בשיפוע ההר קצת למעין
השילוח, בית מרובע, אומר כי שם היתה עבודה זרה לבית
און.

למעלה ממעין השילוח בהר שם קברי מלכים, ושם בנין

ישן וקורין אותו היכל דוד, מכוון כנגד בית המקדש, מדליקין שם נרות לקדושת המקום, אומר שהוא בנין דוד הוא המקום אשר היה שם ארון האלהים משהביאו דוד עד שנבנה הבית.

וקרוב משם הוא מגדל דוד והבנין אבנים גדולות מאד, ניכר כי הוא בנין קדמון ועכשיו הוא בירושלם; חומת העזרה מרובעת, אומר שהוא שלש מאות וששים אמה על ששים אמה, אולי כי ששים אמות היו היתרים, מפני האמות של עכשיו שהם קמנות מן הראשונות והבנין ההוא אבנים גדולות מאד ובנין הזווית אבנים גדולות מהן כשלשים זרתות אורך האבן והרחב כששה זרתות, יש אומר כי אותם האבנים מבנין עזרא.

הנה עיר ירושלם היום במערבו ובצפונו של הר הבית, לא כמו שהיתה מקדם שהיתה בדרומה של הר הבית, שנאמר ועליו כמבנה עיר מנגב, ואומר הר ציון ירכתי צפון, שההר מצפון לירושלם.

על אבן שתיה בנו מלכי ישמעאל בנין מסואר מאד ועשו אותו בית תפלה, ובנו למעלה מן הבנין כפה נאה מאד.

והבנין על בית קדש הקדשים ועל ההיכל לפני הבית

לצד מזרח. בנין על עמודים וכפה למעלה מן העמודים נראה
כי הוא מזכה החיצון אשר בעזרת ישראל, והישמעאלים
מתקבצים שם ביום איד שלהם עם רב מאד ומקיפים לאותו
מקום כמו מחל להבדיל בין טומאה לטהרה כמו שעשו
ישראל בשביעי בחג.

ויש שם לפני הבית הגדול היקף חומה דקה ונמוכה
דוגמא לחומת עזרת ישראל ומן הדרום יש שיפוע שעולין
דרך שם כעין הכבש שהיא בדרום, והנה יש מערות פתוחות
לחומת העזרה החיצונה ונכנסת תחת הר הבית, ואומרים
שנכנסים בהן עד כנגד אבן שתיה.

סמוך לירושלים מערת שמעון הצדיק ותלמידיו ושם מערה
אחת לחגי הנביא.

לצד האחד מירושלם מערת האריה ויש שם עצמות של
צדיקים שנהרגו על יחוד השם ע"י מלך יון ויאמר לשרפם
ליום מחר, ויהי הלילה ויבא האריה ויביאם אחד אחד מן
הבריכה התחתונה אשר היתה מלאה מהם. ויביאם באותו
המערה ויהי בבקר וימצא האריה על המערה עם ההרוגים אז
ידע המלך וכל עמו כי קדושים המה ונשארו שם עצמותיהן
עד היום.

ויש שם בירושלם מערת צדקיהו.

בתוך ירושלם בכנ"ס לאלהו הנביא זכור לטוב ויש בו חקיקה בקיר מקום לס"ת ושם בן ד' אותיות חקוק על האבן. כשתי פרסאות מירושלים דרך חברון מצבת קבורת רחל על הדרך משם לבית לחם והמצבה עשתי עשר אבנים ב' אבנים זו אצל זו רוחב האבן לרוחב הקבר וארך ב' האבנים ואבן אחת למעלה מן העשר. ארכה לאורך הקבר ורחבה לרוחב הקבר והקבלה כי"י השבטים נתנו עשרת האבנים ויעקב אביהם נתן את אבן העליונה. בנימין לא נתן כי קמץ בן יומו היה, יוסף לא נתן מפני שהיה קמץ כבן שמנה שנה, או מפני שעגמה נפשו שהיתה אמו.

קרוב משם תקוע, שם מערה לצדיקים.

בחברון שם מערת המכפלה קברי האבות וחברון החדשה סמוך למערה וחברון הקדומה היתה למעלה להר שם בית הקברות לישראל ושם מצד אחד מערה שם קבר ישי ויש אומר שהיא של . . . גם שם בחברון קברו של אבנר.

כשלא פרסה מחברון דרך ירושלם לשמאל הדרך בהר אלוני ממרא שם אבן אשר ישב עליה אברהם בהמולו בשר ערלתו ובני אדם לוקחין ממנה לתת על המילה לרפאותה: ולימין הדרך יש הר אחד שם ביתו של אברהם אבינו שהיה פתוח לארבע רוחות העולם ושם אילון ואומרים כי

הוא העץ אשר אכלו המלאכים תחתיו. ולמטה משם בשיפוע
החר מעין אחד אומר כי הוא היה מקות שרה אמנו והנה הדרך
בעמק בין שני ההרים הוא, שנאמר עליו וישלחהו מעמק חברו
לקיים מ"ש ז"ל אין מקרא יוצא מידי פשוטו, כי י"ל שלווהו
יעקב ליוסף בנו עד אותו העמק ושאל אותו יוסף למה היה
מטריח את עצמו לרדת כל אותו ההר ויצטרך לחזור ולעלות
בו והוא זקן. והוא אמר לו שכר הלווה ועונשה ועל כן פרש
ממנו באותו הלכה של עגלה ערופה ועל כן היו העגלות
סימן לדבר שהיו מוליכות בהן עגלות בקר ועל שמן נקרא
כלי המרכבה עגלה ונתקיים הפשט והמדרש ידרש.

מירושלם לרמה כשתי פרסאות והנה בדרך יש שלשה
מערות מבני הנביאים ומערה אחרת שהיא קברות חכמים
הרבה, בנין נאה מאד מערה בתוך מערה, ברמה שם קברו
של שמואל הרמתי ושם קברה של חנה אמו בבית אחד
נאה מאד ולפני הבית בית תפלה לישמעאלים וקרוב משם
יש מעין אומרים שהיא מקוה של חנה. ממצבת קבורת
רחל רואים את הרמה כשלש פרסאות.

החזר לעכו מירושלם דרך הרמה ילך מן הרמה למקום
ששמו צרפית והוא בין הרים גדולים ושם נחלק קטן אולי הוא
צפרתא אשר שם אליהו ז"ל אצל האשה האלמנה.

ומשם עולין בהר לכפר חרם היא תמנת חרם שם קברו של יהושע בן נון וקברו של נון אביו של יהושע וקברו של כלב בן יפונה.

ומשם לעברתא אשר שם אלעזר ואיתמר ופנחס ושבעים זקנים ומשם לשכם ומשכם לעכו, משם כשלש פרסאות לכפר חנן שם ר' יעקב דמן כפר חנן ור' אליעזר בנו, כס' אמה ביניהם, הוא ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי ושם ר' חלפתא ובנו ר' יוסי בן חלפתא ואשתו זו אצל זו ותלמידיו קרוב להם ושם בהר בית הקברות ושם ר' זכריה בן הקצב ושם למטה מערה יש שם כ"ד תלמידים ושם שתי מערות זו אצל זו האחת פתוחה והאחת סתומה ושם בית הכנסת לרשב"י. משם למירון כשתי פרסאות ועל הדרך סמוך לכפר חנן כחצי פרסה, נחום איש גם זו, וציון שעליו נאה ופתח של המערה סתום ואמת המים עוברת לפניו ושם הכפר אפרזיאה ויש אומר כי הוא נחום דמן פרום, במירון שם מערה לשמאי והלל ותלמידיהן וסך כולם ל"ב שם מתקבצין ישראלים וישמעאלים בפסח שני. וישראלים מתפללים שם ואומרים מזמורים וכשמוצאים מים בהמערה כלם שמחים דהו סימן שתתברך השנה והרכה פעמים שלא נמצאו שם מים ובעת תפלתם הן באים המים כהרף עין ושם ר' שמעון בן יוחאי

ועליו ציון נאה מאד וסמוך לו ר' אליעזר בנו. ואומר כי שם היה מדרשו של ר' שמעון בן יוחאי ושם ר' יוסי בן קיסמא בין הכרמים ושם צדיק אחד ואומרים כי שמו רבי יהודה. ושם רב נחמן חמופא ושם ר' יוחנן הסנדלר ושם בית הכנסת לר' שמעון בן יוחאי בנין מפואר עד מאד ושם אבן גדולה חלולה מראשה עד למטה לארץ ואומר כי שם היה מזבח והדם היה שותת ויורד דרך אותו מקום חלול.

ממירון לגוש חלב כמו פרסה ושם בגוש חלב בני סנהרב מלך אשור אדרמלך ושראצר אשר הכו את אביהם ובאו לארץ ישראל ונתגיירו. סמוך להם שמעיה ואבטליון שהיו מבני בניהם ושם ר' מאיר קאצון ואשתו זצק"ל ושם בית הכנסת לרשב"י וחחומות החיצונות והמדרגות בנין נאה מאד ושם מערה נאה ובה כוכין הרבה.

ומגוש חלב לכפר ברעם כשתי פרסאות. ושם עובדיהו הנביא ע"ה ועליו אילן גדול מוטל על הציון שלו לארכו וקרוב משם בית המדרש שלו בנין מפואר מאד ושם רבי פגחם בן יאיר וקרוב משם אסתר המלכה. פי המערה למעלה ואבן גדולה מכסה על פיה וקרוב משם צדיק אחד ואומר כי הוא רב נחמן ויש אומר כי הוא רב יצחק ושם בתיך הכפר בית הכנסת לר"ש בן יוחאי בנין מפואר מאד אבנים

גדולות ועמודים גדולים וארוכים לא ראה אדם מפואר כמוהו.
וצריך לחזור לגוש חלב. ומגוש חלב לעלמא, כשתי
פרסאות. ומצד הדרך כחצי פרסה מגוש חלב. שם רבי זמרא
ושם בעלמא רבי אליעזר בן עזריה תחת אילן אחד, ולמעלה
ממנו לצד העיר גם רבי עזריה אביו. ושם רבי אלעזר
בן ערך, ורבי אליעזר בן הורקנוס סמוך לו תחת אילן אחד
ושם רבי יהודה בן תימא לצד אחד מן העיר.

ומעלמא לדלתא חצי פרסה ועל אם הדרך מערה מלאה
מים טובים לשתייה, וקורין אותה מערת הכבליים והם צדיקים
שהובאו מבבל לארץ ישראל. וסמוך לה מערה אחרת לרבה
ולרב המנונא. בדלתא בתוך הכפר רבי יוסי הגלילי.

ומשם לניכרתין סמוך לעמק בשיפוע ההר סמוך למסילה
צדיק אחד יש אומר כי הוא יעקב דמן נבוריא
ומשם לקיומלאה. שם רבי יוסי דמן יוקרת ומשם לעמוקה
שם יונתן בן עוזיאל תחת אילן גדול ונאה לא ראה אדם
כמוהו בעולם.

ומשם לפרעס. כשתי פרסאות. ושם חוני המעגל ואשתו,
וסמוך לכפר בעמק יש שם צדיק אחד לא ידענו שמו,
ומשם יש לעלות על הר גבוה מאד סמוך לכפר ועולים
אליו מצד ההר כנגד המעין, ושם על ההר אבא חלקיה.

ויש אומר כי הוא חנן הנחבא.

ומשם לעין זיתון שם רבי יהודה בר אלעאי.

ומשם לצפת, שם מערה לרבי דוסא בן הרכינס ותלמידיו
משם לעכברא. שם רבי גהוראי ורבי ינאי ורבי
דוסתאי בתוך הגנות והמים עוברים ביניהם ברוחב שני
טפחים.

משם ליעקוק, שם חכקוק הנביא ועליו ציון נאה בתוך
ד' מחיצות.

משם לטבריא, שם מערה בראש ההר לרבי עקיבא ותחתיו
בית הקברות גדול לתלמידיו, וסמוך לו בחצי שיפוע ההר
מערת רבי חייא ובניו. ובאותו מערה רב הונא מבבל, ושם
צדיק אחד לא ידענו שמו, וסמוך לבית הקברות מתלמידי
רבי עקיבא, מערת ר' יוחנן ותלמידיו חשוכה עד מאד וסמוך
לה מערת רב כהנא, וסמוך להם רבינו משה בן הדיין רבי
מייטון זצק"ל, ואומר כי יש גאון לשם ורב צמח שמו מצד
אחר מן העיר בהר רבי מאיר, ולמטה ממנו מרחץ חמי טבריה
וסמוך להם ירמיהו הנביא ע"ה והציון שעליו גדול מאד,
ולצר אחר מן העיר בית הקברות גדול עד מאד, ולשם
נקברים כ"ד אלף תלמידים אשר היה לרבי עקיבא ומתו מן
הפסח ועד החג, וסמוך לשם כמו מיל מערת יוכבד אם משה

רבינו ומרים בתה וצפורה כלתה ואלישבע בת עמינדב ויש
שם ד' קברים ואינם יודעים שמותם.

וסמוך משם פחות מפרסה ארכאלי, ושם נתאי הארכאלי,
ועליו בנין נאה כמין כפה אבנים גדולות בכפה כ"א מהן
לאורך הכפה, ולמטה ממנו רבי זירא מצד אחד מן העיר ג'
שכמים ודינה אחותם, ואצל הציון גדל הדם נאה עד מאד.
וקרוב משם צדיק אחד ואמת מים עליו ומכוסה בעפר ובנין
והמים נופלים עליו כמין בור ואומר שהוא שת בן אדם הראשון.
משם לכפר חטים, שם יתרו חותן משה ועליו בנין נאה
עשו אותו הישמעאלים בית תפלה שכן דרך הישמעאלים
לעשות תפלה שלהם אצל הצדיקים.

משם לערבא, שם רבי חנינא בן דוסא ואשתו במערה א'
ומצד אחד מן העיר ר' ראובן האיציטרוכלי.

משם לכפר סכונין, שם ר' יהושע דכפר סיכנין ובארון
אבן כיסוי של אבן נאה עליו, כלי נאה מאד ובי צדיקים
אצלו בארונות וכיוצא בזה, והם בתוך בית אחד ולמטה מהם
כישדה צדיק אחד לא ידענו שמו.

ומשם לכפר קנא, שם בני יונה בן אמיתי ועליהם בנין
נאה מאד בית תפילה לישמעאלים.

ומשם לציפורי, שם רבינו הקדוש עם קצת תלמידים

במערה אחת, ולמטה ממנו מערה אחרת שם היא אשתו.
מצפורי לרומי, שם מערה לבנימן הצדיק בן יעקב אבינו
בארון של אבן ונראה שהוא אבן ישיש, והקבלה כי משם
יצא משיח.

ומשם לכפר מנדי, שם צדיק אחד ואומר כי הוא עקביה
בן מהללאל.

ובין גת ועזה עיר יבנה, שם רבן גמליאל קבור ועליו כפה
נאה מאד והיה בית תפלה לישמעאלים בנין מפואר עד מאד
וקוראין אותו אבוהדירא.
ומשם לעכו כ"ד פדסאות.

מעכו הולכים לדמשק. ועוברים את הירדן דרך גשר הבנוי
עליו, שם בדמשק בית הכנסת לרבי אלעזר בן ערך, בנין
מפואר מאד והוא בתוך העיר, ועוד שם בין הגנות בית
הכנסת לאליהו הנביא ז"ל, בנין מפואר מאד, ושם אמנה
ופרפה, נהרות דמשק.

והשם ימהר ויחיש להראות לנו אותותיו ונפלאותיו בבית
קדשינו ותפארתנו ויבנה בית המקדש כ"ב אמן.

אלה הם המסעות אשר המה נוסעים מארץ ישראל לחוצה
לארץ, מי שרוצה ללכת להתפלל בבתי כנסיות המקודשות
שנבנו בדורת הראשונים, ולהשתטח על קברי הצדיקים,
אשר הם נקברים בחוצה לארץ.

מעכו לצור המעטירה, ז' פרסאות בין כים בין ביבשה,
ושם בית הכנסת בנין חשוב ויפה בתכלית היופי.
ומשם לצידון ז' פרסאות, וסמוך לצידון הר הלכנו, ולשם
קבורת צפניה הנביא ע"ה.

מצידון לבארות עשרה פרסאות.
ומבארות לגבל ז' פרסאות, ושם בית הכנסת לאליהו ז"ל
בנין מפואר עד מאד.
ומשם לסיני ט' פרסאות, כל זה בין כים בין ביבשה,
וכלם ערים בצורות.

מסיני ללודקיא לשם שתי בתי כנסיות חשובות עד מאד
האזת לאליהו, והאחרת לעזרא ע"ה.
ומשם לארם צובה מהלך ג' ימים, לשם ג' בתי כנסיות,
האחת למשה רבינו ע"ה, ולשם ארבעה צדיקים אינם יודעים
שמותם, וכמגדל המלך יש בית אברהם אבינו ע"ה.
ומצובה למידף לנהר פרת מהלך שני ימים,
ובחמת בית הכנסת לאליהו ז"ל.

ומשם לחימץ מהלך יום אחד, ולשם כנסת לאליהו.
ומשם לבעלת מהלך ב' ימים, ולשם מגדל דוד, וכנסת
לאלעזר בן ערך ויש שם מערה לאליהו.
ומשם לקדק מהלך יום אחד, ולשם קברו של נח ארכו
כ"ד אמות.

ורחוק מבעלת מהלך יום אחד, בראש ההר קברי הבל
וקין.

ומבעלת לנבו לזורע. ב' פרסאות לשם קברי אלדר ומידד.
ומזורע לאדרעה פרסה לשם קבר איוב.
ומשם לעגלון מהלך ב' ימים ולשם בראש הגבעה, קבר
יפתה הגלעדי.

ומשם לסלת מהלך יום אחד, לשם קבר ישעיהו.
ומשם לכפר יהודה חצי פרסה לשם קבר יהודה.
ומשם לירדן ג' פרסאות ולשם גשר יעקב אבינו ע"ה.
ומשם ליריחו פרסה אחת.
ולמעלה מיריחו סדום ועמורה.
מסלת להר ההר מהלך שלשה ימים, ולשם קבר אהרן
הכהן ע"ה.

ומדמשק לתדמור מהלך ו' ימים, לשם מגדל דוד ע"ה

בנינים גדולים ונפלאים עד מאד והיה בנין עמלקים ולשם
קבר יואל בן שתואל .

ומתדמור לרחוא ה' ימים, לשם הוא מעבר לכבל, על
דרך נהר פרת .

ומרחוא לשאנגאר מהלך ג' ימים, ולמעלה משנגאר הרי
אררט .

ומשם לאשור מהלך ג' ימים, לשם בית הכנסת הישנה,
שנבנה מעפר ארץ ישראל, ולשם קבורת בת יונה, וסמוך
לחומת העיר נהר חדקל,
ומשם לארבאל ג' ימים .

ומארבאל לבגדיד מהלך י"ב ימים, ולשם בית הכנסת,
בנין מפואר עד מאד והיא נבנית על נהר חדקל, והשערים
אשר הם בבית תפלה לישמעאלים היום, ממגדל דוד וכתוב
עליהן ביי"ב מקומות דוד קדש ל' י"י . ויששם כנסת
ליחזקאל הנביא ע"ה, בנין מפואר עד מאד במקום שטלו
אותו ברית מילה .

מבגדיד לכבל מהלך ב' ימים, ולשם מגדל נבוכדנצר,
ובית הכנסת של דניאל .

ומשם לעיר אלחילא אין שם . . . כי אם מעבר
נהר פרת ולשם קבר רבי מאיר אלכאנאק והוא נקבר בבית

דלת

הכנסת שלו ולשם כנסת קשישא וספר תורה שכתב הוא
בידו ולשם הוא נקבר, ולשם כנסת רבי זעירי והוא נקבר
לשם, וכל אלו
עד כאן מצאתי מן אלה המסעות וחבל על דאבדן .

מפתח

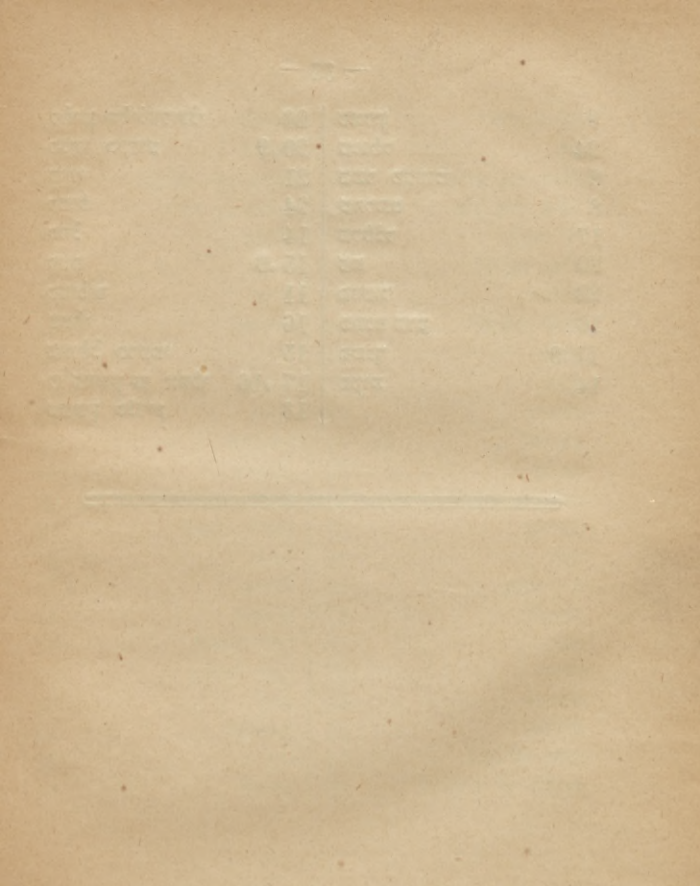
17	חסתר המלכה	9	חזא חלפתא
24 .20	חרבאל	18	חזא חלקיה
23	חרעא	17	חצטליון
22	חרס לוצא	14	חצנר
24	חררע	11	חצטלס
24	חסור	12	חצן שתיה
22	חירות	17	חדרונך
22 .21	זהבני"ס לחליהו	23	חרהן הכהן
23 .21	זהבני"ס לראצ"ע	8	חושא
24	זהבני"ס לדניאל	8	חחאצ
22	זהבני"ס למרע"ה	23	חיוצ
22	זהבני"ס של עזרא	16	חיתמר
17 .16	זהבני"ס לרעצ"י	23	חלדד
21	צניון הדיק	14	חלוני מורח
23	צעלת	24	חלחילא
24	צת יונה	14 .8	חליהו הנביא
22	צבל	18	חליעזר צן הרקנוס
10	צבעת צניון	16 .9	חליעזר צן יעקב
17	גוש חלב	17	חליעזר צ"ר שמעון
11	גיא צן הנס	20	חליעזר צת עמינדב
21	רצן גמליאל	16.10	חליעזר צן אהרן הכהן
21	גת	18	חלעזר צן עזריה
8	דבורה הנביאה	18	חלעזר צן ערך
19	ר' דוסא צן הרבינס	21	חמונה

14	חצרון	19	רצי דוקחאי
13	חגי הנביא	20	דינה
24	חדקל	18	דלמה
18	חוני המעגל	21	דמשק
19	רצי חייא	23	הצל
23	חינץ	12	היכל דוד
8	חיפה	16	הלל
16	רצי חלפתא	18	רצ המנוחא
22	חמת	9	הר מצורף
15	חנה	10	הר הצית
20	ר' חנינא בן דוסא	9	הר גריזים
19	חקן הנחשא	23	הר ההר
19	טבריה	11	הר הזיתים
22	טידף	9	הר יעזר
24	יואל בן פתואל	8	הר הכרמל
19	ר' יהודה ב"ר אלעאי	10	הר מקולב
18	יהודה בן תימא	9	הר עיבל
16	יהושע בן נון	9	הרי שחרון
20	יהושע דכפר סיכנין	23	זורע
19	יוחנן הסנדלר	20	רצי זירא
17	יובבד	16	ר' זכריה בן הקלב
20	יונה בן אחימי	18	רצי זנורא
12	יונתן בן עוזיאל	24	רצי זעירא
18	ר' יוקי הגלילי	19	חצוקה הנביא

17	כפר צרעם	18	יוסי דונן יוקרת
20	כפר חטאים	16	יוסי בן חלפתח
16	כפר חנן	17	יוסי בן קיסמח
9	כפר חנניה	9	יוסף הזדיק
16	כפר חרס	8	יזרעאל
23	כפר יהודה	24	יחזקאל הנביא
21	כפר חנדי	19	רבי ינאי
20	כפר סיבנין	39	רבי יעקב קצ ונקי
10	כפר עצרתח	62	יעקב אזיבו
20	כפר קנח	18	יעקב דונן בצוריא
22	לודקיא	19	יעקוק
19	רבי מאיר	9	יעו
24	מאיר אלכאנאק	23	יפתח הגלעדי
17	מאיר קאלון	17	רבי ילחק
9	מגדו	23	ירדן
23	מגדל דוד	9	ירושלים
23	מילד	23	יריחו
13	מערת הארים	19	ירמיהו הנביא
18	מערת הצבליים	23	ישעיהו הנביא
14	מערת המכפלה	20	יתרו
10	מערת ע' זקנים	10	כותים
20	מרים	19	רבי כהנא
19	ר' חשה צ"ר מיימון	16	כלב בן יפונה
23	נבו	16	כפר אפרזיאה

19	עקיבא	19	רבי נהוראי
20	ערבא	16	בון
10	פנחס בן אלעזר	16	נחום דמן פרום
17	פנחס בן יאיר	16	נחום איש גס זו
18	פרעס	17	רב נחמן
21	פרפר	17	נחמן טרופא
22	פרת	18	נוצרתין
13	לדקיהו	20	נתאי הארצלי
22	לור	23	קדום
10	לופים	22	סיני
22	לידון	17	סנחרב
19	רב לנח	16 .10	עברתא
20	ליפורה	23	עגלון
20 .9	לופורי	17	עובדיהו הנביא
22	לפניה הנביא	18	עזריהו
19	לפת	21	עזת
15	לרפית	19	עין זימון
15	לרפתא	19	עכברא
14	קצרי האבות	8	עבו
11	קצרי וולבים	18	עלמא
23	קדק	23	עמורה
18	קיומיאה	18	עמיקה
23	קיץ	11	עונק יהושפט
24	קטישא	21	עקביה בן מהללאל

9	שורון	20	לאובן האילטרובלי
24	טנגאר	20.9	רבינו הקדוש
8	שער השמוני	21	רומי
8	שפרעס	24	רחוה
17	שראלר	14	רחל
20	שה	15.9	רמה
23	חדמור	11	השילוח
16	חמנת חרס	16	שחאי
11.9	חענך	15	שמואל הרמתי
14	חקיב	17.16	ר' שמעון בן יוחאי
		13	שמעון הלדיק

מבשרת ציון

דיא

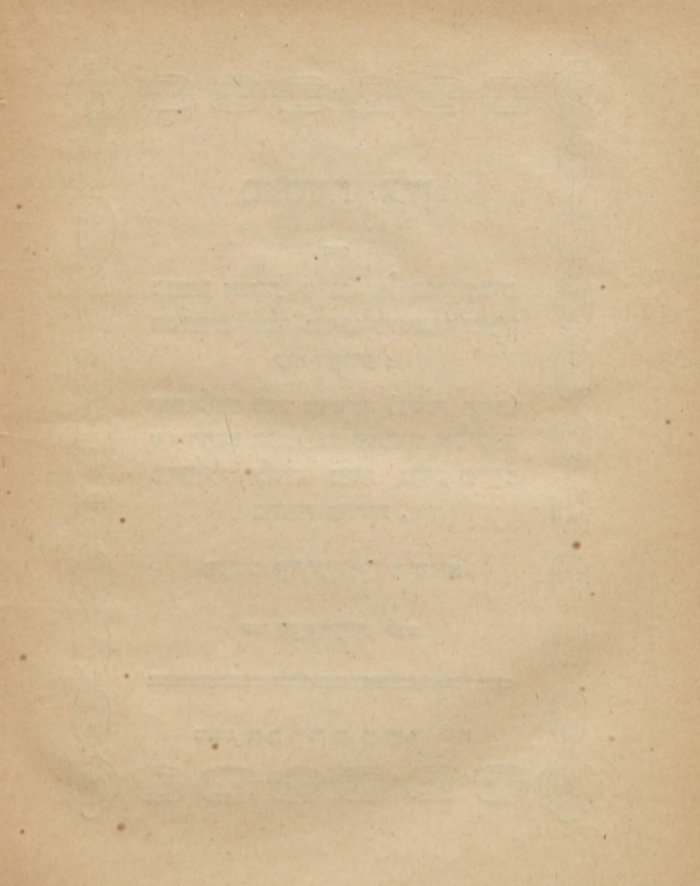
קבוצת אנדות שונות, על דבר עשרת
השבטים, אשר נכתבו לירושלם ומציון
עיר הקודש:

יצא לאור פעם ראשונה (בשנת תר"א)
ע"י החכם הכולל כו' כמוהר"ר אליקים
ברמולי זלה"ה, וכעת נדפס מחדש
בהגהה מדויקת.

פעה"ק ירושלם תובכ"א

שנת התרמ"ה לס"ג

בדפוס אברהם משה לויץ

הקדמה.

עודני נער בקשה נפשי למצוא דברי חפץ בקדמוניותנו
נברה עלי אהבת קורות עמנו בני ישראל, עד כי נדבה
וחי אותי, לאסוף ולקבץ ספרים הרבה גם חדש גם ישן
בנו בענין הזה, וכאשר שאלתי ודרשתי פני חכמי הדור
להיות לי לעזר ולעזרה בזה הדבר הגדול שלחו אלי מקצוי
ארץ חבורים רבים ומכתבים שונים ובתוכם האגרות אשר
אני נותן לפניך היום קורא הנעים :

ולמען לא תהיה האמת נעדרת אדברה ואעידה כי המכתב
הראשון גם השני באו לידי מעיר ריניו, שם נמצאו
בבית עקד הרועים רועי ישראל, מזמן רבי נתן שפירא,
אשר נאסף אל עמיו בעיר הזאת כאשר העיד עליו הרב
חיים יוסף דוד אזולאי בליקוטים זעיר שם אות נ' סימן ב',
"רבי נתן שפירא הרב המחבר מצת שמורים ראיתי דרשותיו

כ"י וספר מרבינו האר"י ז"ל שסדרם הרב הנזכר וקרא שמו מאורת נתן והם ששה קובצים כ"י, ונח נפשיה דהרב בק"ק ריגיו, ושם כמעמד נמצאת אגרת רבני גאוני ירושלם בעצמה ששלחו ע"י הרב הג"ל על אודות עשרת השבטים ובני משה וזכרתי ממנה בקצור בקונטרס מדבר קדמות, דף פ"ו ע"ב".

ואלה דברי הרב חיד"א במקום ההוא, "ראיתי כתב באוצר המעמד של קק"י ריגיו, וחתומים בה רבני ירושלם עה"ק תוב"ב, הרבנים המפורסמים כמהר"ר יעקב צמח המקובל, והרב מהר"ר יצחק נ' גאמ"ד זקנו של מופת הדור מהרח"א, והרב מהר"ר אברהם נ' חנניא, תלמיד מהרי"ט ודעמיהו זכר כלם לברכה, ואני הצעיר מכיר רוב החתימות באמיתות מפסקי הרבנים וחתומות אשר תחת ידי, ויכולני להעיד עליהם, ובקצור מופלג אכתב מה שמצאתי בכתב הנזכר בקצור, שהיו כמו ל' שנה ששלח פרס החכם השלם הדיין המצוין כמהר"ר גד, נאבד בדרך ופרש אחד בא להרגו, ואמר שמע ישראל וירף ממנו, ואמר לו שהוא מעה"ק, והלך הפרש לעשרת השבטים והביא לו ב' צרורות מעפרות הזהב, הגדול לעה"ק והקטן לשליח, וכתב מבני משה לבני ירושלם תוב"ב והגיד לו ענין עשרת השבטים ונהרס מבטיון כמ"ש באלדד

הדני ועוד האריכו בכתב זה. וכתב זה כתבו ע"י השליה הר' המקובל כמ"ר נתן שפירא ז"ל והרב הנזכר נח נפשיה שם בריגיו, והכתב הונח באוצר הועד עכ"ל:

אמנם אגרת השלישית הנה נשלחה אלי מירושלם, על ידי החכם היקר מורינו הרב רבי משה סוזין ג"ע בעל מחבר האגרת הרביעית איש אמונים אשר עזב ארץ מולדתו ובית אבותיו ללכת לעיר הקודש, ושם זרחה שמשו בראש עדת הספרדים עד יום מותו, כ"ח כסליו שנת תקצ"ו. האגרת השלישית הזאת, מסודרת ונערכת על פי הרב רבי ישראל אשכנזי ג"ע הנודע על ידי חבריו, ספר תקלין חדתיך, פאת השלחן ובית ישראל, תלמיד מובהק להרב הגדול רבי אליהו מווילנא מ"כ, אשר עלה לצפת והיה שם לראש עדת האשכנזים עד כי לקח אותו אלהים בשנת תקצ"ט, תהי נפשו צרורה בצרור החיים.

ואחרי הודיעי אותך את כל זאת, עודני צריך למודעה רבה, כי המאמרים אשר הבאתי באגרת החמישית מתשובת רב צמח גאון, הם המה דברי התשובה היקרה הזאת ממש כאשר נדפסה זה פעמים הרבה עם ספר אלדד הדני, מצאתי את עצמי מחוייב ומוכרח להודיע לך זאת קורא הנעים, יען שישמעתי שרב אחד, רבי שלמה יהודה ליב כהן רפאפורט

שמו, והוא הנקרא גם כן שי"ר, מביא נוסח התשובה הזאת
בלשון אחר, "דעו שיש לנו בקבלה מרבינו יצחק גאון שבשנת
כמו ד"א תר"ם ראו אלדד הנזכר ותמהו עליו" אם כה אמר
הרב ההוא. לא ראה את תשובת הגאון מימיו אלא העתיק
דברי בעל שלשלת הקבלה דף ל"ו ע"ב מחבר אשר רבו
כמו רבו שגאותיו כאשר ידוע לכל איש תורני.
אלה הדברים אשר ראיתי להקדים לעיניך הקורא בלקט
הקטן הזה, ותוחלתי שיהיו דברי רצוים בעיניך, והיה זה
שכרי.

אליקים כרמולי.

מבשרת ציון.

פתשנן הכתב אשר שלחו חכמי ירושלם לערי הגולה :

אחינו בני ישראל שבטי יעקב, אשר מפוזרים בארצות
הגולה יחיו עולם ועד כיר"א.

נדרשנו לשאלות החכם השלם כמוהר"ר נתן שפירא
הירושלמי גר"ו להעתיק לו טופס הכתב אשר בא אצלנו
מאחינו בני מרע"ה היושבים מעבר לנהר סמבטיון בשנת
חמשת אלפים וארבע מאות ושש לבריאת עולם, ומאז היתה
האפרת הג'ל כמוסה עמנו לא ראתה אור ולהפיק רצון

השואל החכם השלם כמוהר"ר נתן הג"ל העתקנו לו ממנו
מקצת הכתוב שבה, והשאר לא נוכל להעלותו על הספר
כי שם נאמרו דברים עתיקין, אכן החכם הג"ל יגיד לכם
פה אל פה כל הכתוב לחיים בירושלם.

והכתב בא אלינו עם החכם השלם מוהר"ר גד נר"ו אישר
הלך בשליחות ירושלים תובב"א לערי מדי ופרס, ובאו עליו
לסטים ובזזו כל אשר לו והניחוהו במדבר שמם ואת חמורו
הרגו, ולא ידע אותו האי"ש אנה ילך, והלך כסומא יום אחר
יום ברעב ובצמא, כי אם מעשב השדה היה אוכל, ומנקיקי
הסלעים היה שותה עד עשרה ימים, ביום י"א תשש. כחו
וגם ליחו, ולא היה יכול עוד ללכת והיה מתעלף למות,
וישא עיניו וירא והנה איש גבור חיל, קומתו גבוה מאד
ורומח בידו ורצה להורגו ואחר שחננו קם ועמד על רגליו,
וישאלהו האי"ש בלה"ק מאיזה אומה אתה? ויאמר לו עברי
אנכי, א"ל מה עבודתך? השיבו שמע ישראל וגו' וסיפר
לו כל הקורות אותו, סוף דבר שהאי"ש הגבור ההוא שמח
שמחה גדולה מאוד כמוצא שלל רב.

וכאשר הגיד לו השליח הג"ל שהוא מירושלים תובב"א,
ויאבילו וישקו ממזוננו וחמת מים שחיה עמו ויאמר לו

אל תירא, עברי אנכי משבט נפתלי, ושאל לו מי הביאך
עד הלום? וספר לו כל המאורע, ואמר לו אל תירא, שבה
פה עד אשר אלך ואגיד לשבטי, והניח לפניו מזון ומים,
ויאמר לו מתירא אני מלסמים וחיות רעות רצוני ללכת
עמך למקומך, ויאמר לו מקומי רחוק מאוד, ועתה עיף ויגע
לא תוכל ללכת שם, ואנכי בקפיצת הדרך אלך במהרה,
וכתב לו שם ונתן לו על צוארו, ויאמר לו אל תירא מלסמים
כי אין שום אדם עובר בדרך זה, ולא מחיות רעות ומשאר
מזיקין אל תירא כי הנה כתבתי לך ישמירה לעולם, עד
בואי פה אליך.

וילך האיש הגיל לשבטו ובתוך ג' ימים חזר ומצא את
החכם במקומו בריא אולם, ויאמר לו מהלך ג' חדשים,
הלכתי בג' ימים הללו וחזרתי על כל השבטים, וספרתי
להם את כל אשר אמרת לי מהקורות אתכם, ומהשעבוד
מלכיות אשר משתעבדים בכם האומות, והראתי להם הכתב
אשר נתת לי מאנשי ירושלם את כל הכתוב בו מקצת
צרתכם, וידאגו דאגה גדולה, ויתנו לי את הכתב הזה,
שתוליכחו עמך לאנשי ירושלם דברי שלום, ויאמר לו
השליח הגיל, הגידה נא לי מה שמך? ויאמר לו מלכיאל,

ויאמר לו אדוני המבת חסדך, רצוני שתוליכני למקום ישוב
ויאמר לו כן אעשה, ויאמר לו בוא אחרי, וילכו שלשת
ימים במדבר, אוכלים וישותים מעדני מלכים שהביא ר'
מלכיאל עמו, ביום הדי' אמר ר' מלכיאל להחכם הנ"ל לא
אוכל לעבור מפה זה תחומינו, לך לשלום אל תירא שמור
הקמיע הזה אשר על צוארך בקדושה ובטהרה וכל זמן
שיהיה עליך אל תירא לא מאדם ולא מחיות רעות ומזיקין
שבעולם, ובקרב גי' ימים תבוא אל ארץ שנער, ויתן לו
מאכל וחמת מים קטנה וצרור זהב ויחבקו וינשקו,
ויתפרדו איש מעל אחיו בבכיה גדולה, ויאמר לו ר' מלכיאל
ה' צבאות יקבץ שם פזורה ישראל. מארבע כנפות הארץ
שוכני ירושלם אמן.

ויבא השליח הנ"ל לארץ שנער, ולא רצה לגלות שום
דבר, ולא להראות להם הכתב, כי כן צוה לו ר' מלכיאל
הנ"ל, כתב זה הוא חתום אל תראהו כי אם לבני ישראל
הדרים בירושלים תובכ"א. זיסע השליח הנ"ל ממקום למקום,
עד הגיעו לעיר הקודש ירושלים תובכ"א ונתן להם הכתב
החתום כאשר מסר לו ר' מלכיאל.

ואדון עולם יתן שלום לאחינו בני ישראל, ויגדל כסאם
מעתה ועד עולם.

ביום חמשה עשר לחדש מנחם שנת יסודתו בהררי
קודש לפ"ק פה עה"ק ירושלם תובב"א.

יעקב בן צמח

אברהם בן חנניא

נתן בכמהר"ר זרחיה גושא

יצחק בן גאמיל

יצחק בוסון

שלום אבוחבוט

אהרן בר דוד

ברוך בכ"ה ישדאל

בנימין יוסף די סיגורה

טופס הכתב אשר שלחו בני משה מעבר לנהר סמבטיון אל שבטי
 יהודה ובנימין בירושלם תיבב"א .

אחינו בני ישראל שבטי יהודה ובנימין. בני אבות
 העולם, אברהם יצחק ויעקב התמימים. למלאכי אלהים
 דומים, ובאורייתא קדישא עסקין לילין ויומין. אומה קדושה
 ומהורה מכל עממין, ולפני אל נערץ בסוד קדושים שופכין
 ניאומין. מרננים ומיחדים לאל נורא ואיום. שלש פעמים
 ביום. יושבים על אדמת הקודש לקרא כולם בשם ד' ולעבדו
 שמו אחד המיוחד בעולמו. ד' צבאות שמו, וישיע את עמו.
 ויבנה את בית אולמו, ויקבץ את עמו מארבע כנפות
 הארץ, א"א א"א ס"ס"ס.

זאת מאתנו אחיכם בני ישראל, בני מרע"ה אשר מעבר לנהר
 סמבטיון להשמיע למע' קהלתכם שלומינו, ונפשנו מאיד נענה
 מתאבלים ומתאוננים, כיענים במדבר על חרבן בית קדישינו
 ותפארתינו ועל אורך גלותינו וישממות היכלנו, וישומטתינו

במקומות הללו. ודאגה גדולה היא בלבנו. מה פשענו. ומה
חטאנו לאלהים הוא האלהים אין עוד מלבדו. אשר נדחפנו אל
המקום הזה. ואתם שבמי יהודה ובנימין. זכיתם לעלות ההרה הר
הקודש ירושלם שאף שנחרב הבית ובאו גוים בנחלתינו.
ומטאו את היכל קדשינו ושמו את ירושלים לעיים. וערו
ערו עד היסוד בה. עדיין נשאר כותל מערבי קיים. והשכינה
לא זזה משם. ועל זה היה דוה לבנו. למה נגרע מכם לשבת
בארץ הלזו הנשמה. ואתם תשבו על אדמת הקודש. לפני
השכינה.

ויהי מימים בא אלינו גוי אחד ישמעאל מארץ תוגרמה
ששבוהו כושיים ומכרוהו. לדי שבטים. דן ונפתלי גד ואשר.
והיה מספר להם את כל הקורות בהערים אשר סביבותיכם.
משאם ומתנם קומתם ומחייתם. ומספר ימי חייהם ומיתתם
וקיבוצם. אומה ואומה כמנהג. ושלחו את הגוי הנ"ל אלינו.
וספר לנו דברים זרים. העוברים עליכם תמיד מדי יום ויום.
רק רע כל היום. וכששמענו את הדברים האלו. דאגנו
דאגה גדולה עליכם. והיינו מסופקים. אם הגוי הנ"ל ספר
האמת אם לאו. ויהי היום ראה ראינו כתבכם אשר הובא
לנו מגלה עפה. מספרת ואומרת אמרים. מהצרות אשר
אתם עוברים עם האומות. זרים אוכלים אתכם. . . .

נתקבצו את כל דברי האגרת, האוגרת אגור מסכיב, והיום
ההוא היה מספר גדול, ויללה גדולה. בכינו בני גדול אליכם
איך תוכלון שאת הרעה הגדולה הזאת, אדמתכם לנגדכם
זרים אוכלים אותה, ומגדפים אתכם ואת דתינו הקדושה
והטהורה, ואינכם יכולים להשיבם, כי ישרפו אתכם באש,
אוי לעינים שכך רואות, ולאזנים שכך שומעות, שמחנו
שמחה גדולה לעצמנו, כי אלהים נתן חלקנו, שאנו בני
חורין, והמלכות לעצמנו, ואנחנו מושלים בכמה מקומות
גדולים, ואין בינינו שום אומה ולשון, כי לא יוכל לעבור
אצלנו שום אדם, ונהר סמבטיון סובב את כל גבולנו סביב
והנהר ההוא וששת ימי המעשה, אבנים קולם
ירעישו ברעש גדול, כגלי הים בזעפה, וביום שבת קודש
ישבות וינוח, ואש תלהט, סביבות הנהר מע"ש עד ע"ש,
לא יוכל אדם האש המלהטת, ובע"ש יחזור לאיתנו
הראשון, וכשבאים אחינו שבטי ישורון ד' שבטים לדבר
עמנו, עומדים על שפת הנהר מעבר זה, ואנחנו עומדים
מעבר השני למדברים, ואנחנו יושבים לבטח, ואין
בכל מקומינו שום דבר טמא, לא בהמה טמאה, ולא חיה
טמאה, ולא עוף טמא, ולא ירצים, ולא מזיקים, בשום צד
ואופן כלל, ואנחנו שוכנים בבתים מפוארים, ובבנינים

הדורים, ומגדלים גדולים, וצאן וכקר וכסף זהב לרוב מאוד
ואבנים טובות ומרגליות, ואין אנו צריכים בלילה לאור
הנר, כי יש לנו אבנים טובות אשר זוהרים כאור הנר
שבעת ימים, ומלובשים במלבושים נאים, מכל כלי חמדה, צמר
ופשתים ותולעת שני, וימי חיינו על הפחות מאה ועשרים
שנה, לא בן ולא בת תמות בחיי האב, ואתנו עם רב וסגיא
להמונינו, ארבעים כפל כיוצאי מצרים, וכל טוב הארץ נתן
לנו ה' אליהנו בעבור שאנו שומרים תורתו חוקיו ומשפטיה,
ואנחנו שונים תנ"ך משניות, הלכות ואגדות, ואין אנו
נשבעים בשם ה' בשום צד ואופן כלל, וכל הנשבע בשם
ה' בעוד ג' ימים ימות ואבד שמו מן העולם, וכל משפטנו
הוא בארבע מיתות ב"ד, על פי הזקן הגדול היושב בבית
הכנסת.

ואנחנו בכל יום ויום שומעים קולי קולות, בת קול מן
השמים, מכרות ואומרת . . . ועוד ביום ששי שמענו בת
קול מכרות ואומרת ועתה אחינו שבטי ישראל
שבטי יהודה ובנימין, אל תקוצו בתוחלת ה' אלהיכם, כי
את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצה אתכם בקרוב,
כי כבר הגדנו לכם אותה נפלאים, כאשר שמענו כן נראה
וה' אלהינו צורנו הוא יושיענו, ככתוב כי כה אמר ה' רגי

ליעקב שמחה, השמיענו הללו ואמרו הושע ה' את שארית
ישראל. ואל תתמה לאמר אחר שאנחנו וד' שבטים היושבים
מעבר לנהר עם רב וסגיא מאוד וממון לרוב, למה לא נצא
למלחמה אם האומות? ידיע ליהוי לכוך כי אנחנו שבטי
בני משה אין לנו יכולת לעבור הנהר עד עת קץ שיאמר
ה' לאסורים צאו ולאשר בחושך הגלו, וכן הד' שבטים
הנזכרים אין להם רשות לעבור את גבולם כי אם כשבאים
מלכיהם למלחמה עם השבעה מלכיות אשר סביבותיהם.
ואתם עם קדוש בטהו בה' עדי עד כי ביה ה' צור עולמים.
חזקו ויאמץ לבבכם כל המיחלים לה'.

כה דברי אחיכם בני משה הבאים על החתום

המלך אחיטוב בן עזריה

הנשיא יהוצדק בן עוזר

הזקן אוריאל בן אביאסף

פתשן הכתב השלוחה פחמיו האשכנזים שבארץ ישראל לבני
 משה ועשרת השבטים.

בעזרת ה' יתברך אלהי הארץ, ריח מרחשון, ה'
 אלפים ותקצ"א לב"ע, בארץ הקדושה ארץ
 ישראל, ערי הקדש ירושלים וחברון, וגליל הקדש
 העליון צפת תוב"ב.

שלחו בני ארץ ישראל הדבקים והאחוזים בתורת
 יקותיאל, היא מתנה ונחליאל, לפני אחינו בני ישראל, בן
 יצחק בן אברהם אשר גלה אמונת האל, המה אחינו
 הקדושים והטהורים, צדיקי יסודי עולם בני משה
 רבינו עבד ה' החונים מעבר לנהר שבטיון הנקרא
 סמבטיון, ואומרים אנו מעשינו למלך, הוא מלך
 ישראל, יושב על כסא מלכותו רם ונשא עלי גדולת
 אחינו בית ישראל, עשרת השבטים, אשר אחות

נחלתם בארץ צלצל כנפים אשר מעבר לנהרי כוש, הלא
המה חונים על הגלם, שבט דן ושבט נפתלי גד ואשר
ושבט יששכר יודעי בינה לעתים, עוסקים בתורה הקדושה
תמיד, ושבט זבולן חונים בהר פריאן, ונגדם שבט ראובן
ושבט אפרים ומנשה, ושבט שמעון, ה' עליהם יהיו וירמו
וישאו מעלה מעלה בגדולתם, והוד מלכותם: והמלך
יתרוטם ויתנשא חרבו יחגור על ירך גבור הודו והדרו,
יצלח וירכב על דבר אמת וענוה צדק, ותורהו נוראות ימינו
חציו שנונים עמים תחתיו יפלו בלב אויבי המלך, כסאך
אלהים עולם ועד, שבט מישור שבט מלכותך, תחת
אבותיך יהיו בניך, תישיתמו לשרים בכל הארץ, תובלנה
בשמחות וגיל תבאינה בהיכל מלך, ואל כבוד אחינו בני
ישראל הישרים הצדיקים בית הרכבים, בני יהונדב בן רכב
אשר נבא ירמיהו הנביא עליהם, לכן כה אמר ה' צבאות
אלהי ישראל לא יכרת איש ליונדב בן רכב עומד לפני
כל הימים.

שלום כנהר קחו מאת אחיכם בני ישראל, שארית הפליטה
הנמצאה משבט יהודה ובנימין ולוי, הנפוצים בעולם בארבע
רוחות השמים, ומאת אחיכם אשר בארץ ישראל מגלות
החל מארץ אשכנז, אשר מרוב שלהבת חשקת נפשם

בארץ הקדושה, ארץ חמדה, חמדת עליונים ותחתונים, ארץ
ישראל המקודשת מכל הארצות, מסרו נפשם ועזבו ארצם
ומולדתם ובית אבותם, ויסעו דרך ימים ומדבריות עד עלו אל
עיר קדשנו ירושלים, ואל מקום קברות אבותינו היא
חברון בארץ כנען, ואל גליל הקדש מוסבה שם העיר
צפת טוב"ב, מסתפחים בנחלת ה' ומתגדרים באפרה,
יושבים באהלי בתי מדרשות וישיבות של תורה ועבדת ה'
צבאות, הנה כולם שולחים שלומים רבים כמל וכרכיבים,
לאחים ירדים אהובים, אלופים מסובלים בתורה ובמצות,
נפשנו חשקה, נפשנו צמאה, נפשנו אותה, נפשנו כלתה,
נפשנו משתוקקת לראות פני קדשם לחבק ולנשק אפרות
רגליהם, ולראות בנועם זיו אדונינו המלך טהור וקדוש
ולשמוע מישלומם ומקום תחנונם בברור, ותחזינה עיניהם
ועינינו עין בעין מישורים בשוב ה' ציון, ויקיים המקרא שנבא
ישעיה הנבוא לאמר לאסורים צאו ולאשר בחשך הגלו,
והנביא צפניה אמר, מעבר לנהרי כוש עתרי בת פוצי יובלו
מנוחתי ואומר, בעת ההיא אביא אתכם, ובעת קבצי אתכם
כי אתן אתכם לשם ולתהלה בכל עמי הארץ בשוכי את
שבותיכם לעיניכם אמר ה'.

כה אמרו אחיכם ישראל, מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך

ישראל אשר מראש מקדמי ארץ שמועה שמענו כי בהר ה'
בהם ויחסם בצל כנפיו ולא הסיר שבט המושל מאתם,
והוד מלכות ישראל נגה עליהם, ולצדק ימלוך מלך עליהם
ואין עליהם קול נוגש מאומות העולם, כאשר אבותינו
ספרו לנו ורבותינו הקדושים העידו, אשר בא לפניהם
בזמן שש מאות וארבעים לאלף החמישי איש אחד צדיק
וישר שמו רבי אלדר הדני משבט דן, והוא ספר והודיע
יקר תפארת גדולתם וצדקתם באמונתם וקדושתם, ועזרת
ה' אלהי אבותינו מסבכם בחסרו כבטחונם בו בנהלתם
והיה להם למחסה מכל הגוים אשר סביבותם, כל יוכלו
לנגוע בהם ובעדתם, ודרכי תרתנו הקדושה ברורה בידם
מפי משה רבינו ע"ה מסיני כפי קבלתם, ודנים דיני קנסות
ודיני נפשות בסנהדרין כפקודתם, וברוכים באורך ימים
ועושר וכבוד מפרי עסק תורתם, כאשר אמר המלך שלמה
ע"ה, אורך ימים בימינה, בשמאלה עשר וכבוד כברכתם.
לזכר זאת תעלהנה כליותינו ותשמח נפשנו על אשר זכינו
לידע כי נתקיים הכתוב, לא אלמן ישראל ויהודה מאלהיו
כי עוד רד עם אל ועם קדושים נאמן, ותחזק נפשנו לקול
זרים האומרים לנו אין תוחלת ותקוה, ואומרים איה אלהיכם
ויושיעכם, אבדה שם הגוי הקדוש, נפשינו ללעג ולקלס

כגוים, כצאן למבח יוכל להרג ולאבד ולמכה ולחרפה,
וכל עיר על תלה בנויה, ועיר האלהים מושפלת עד שאול
תחתיה, וכל גוי ועם ממלכתם קיימת ומלכם בראשם, ועם
ה' אלה נתונים למשיסה וישראל לבוזים, הלא ה' זו
המאנו לו, ואמרנו נגזרנו אבדנו חלילה, אבל בהתאמת
לנו עוז מקל תפארת מלכותם ותוקפם וגבורתם וארצם
הרחבה והטלאה כל טוב, ועשרם ומלחמתם וממשלתם
ופחדם על הגוים מסביבם, מה נאוו על ההרים קול מבשר
משמיע שלומם, מבשר טוב משמיע ישועתם, קול צופך
נשאו קול יהדיו ירננו, כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון,
ובחר עוד בירושלם ועלו מושיעים בהר ציון.

אמנם כן מפני כי נתרחקנו מהם בטקומותם לשמותם
בארצותם למושבותם וגדר דרכינו בגזית נתיבותינו עזה,
אסירים קראו למו, וישראל שיה פזורה נדחה קראו לה
וידל ישראל מאד ומשלו בהם אויביהם, בגופם ונפשם
ומאודם ויגזרו עליהם גזרות קשות ומרות ויאכלו ישראל
בכל פה, לא עלה על לבנו מקוצר רוחנו ומעבודה הקשה
אשר עלינו לאמר, נשלחה אנשים לפני אחינו בני בריתנו
אחרי רבים להטות מארצנו, רובם של קהלת יעקב שבטי

יה עדות לישראל לשאול שאלתנו ולקחת עצה ותשועה
ברב יועץ.

וזן עתה אשר נתעוררנו בדבר לבקש ולדרוש שלום אחינו.
הוא בסבת דבר אשר באזנינו שמענו מפי עדי ראייה.
אבותנו ספרו לנו כי באלף החמישי היתה גזרה קשה
בחור"ל במדינת אחב"י בארץ אשכנז על ידי גוי אחד רשע
מכשף כי רצה לאבד היהודים וישלחו כלל אחב"י שלוחים
נאמנים למחנה שכינת קדושת אחינו בני משה רבינו ע"ה
וישיגו אותם חונים מעבר לנהר סמבטיון ויעבור איש
צדיק ושמו רבי מאיר חזן את הנהר סמבטיון בשבת
בשביל פקוח נפשות הדוחה שבת החמורה ויקרב אל אחינו
הקדושים וישלחו משם איש צדיק אחד ושמו ר' דן
ובגבורות גפלאות אשר עשה והראה וקידש שמו הגדול
והקדוש ית"ש הציל את אחינו ב"י בארץ ההיא ויספר
להם מגדולת יקר תפארתם ומלכותם ועוד אשר בשנת
שני מאות ושלש ושמונים לאלף הששי בא איש אחד
מהם שמו דוד בן שלמה שר צבא ישראל לארץ איטליא
ורומי וזה מקרוב כמו שנתיים היו משולחים שלנו בארץ
תימן ובעיניהם ראו שם איש אחד משבט דן ושמו יששכר
ויספר להם מקום ארצם וגדולתם ותוקפם וקדושתם ורוב

עשרם ומלכותם ואחר כך נעלם האיש משם והוא פלאי.
כי ע"כ נישעננו בדברי רבותינו הקדושים התנאים אשר
הורונו, אל תהי מפליג לכל דבר, וגם כי אדונינו התנא
רשב"י קודש הקדשים גלה לנו בזהר קדשו, כי בעקבות
משיחנו יתגלה מאחינו מעשרת השבטים, וכך קבלו רבותינו
על המקרא שאמר דוד המע"ה, לי גלעד לי מנשה, אמר
הקב"ה לאנשי יבש גלעד אתם עשיתם חסד עם שאול ועם
בניו, אף אני אתן שכרכם לבניכם לעתיד לבוא, בשעתיד
הקב"ה לקבץ את ישראל, ראשון הוא מקבץ את שבט
מנשה, שנאמר לי גלעד לי מנשה, ומפני שכל הדברים
צריך התעוררות תחלה מלמטה, וגם כי אמרו הז"ל על
המקרא, הנך יפה דודי כשתפרע מן האומות, אף נעים
כשתשלם שכר ליראך, אף ערשינו אלו עשרת השבטים
שגלו לפניו מן הנהר סמבטיון, שעתידים גלות יהודה ובנימין
לילך אצלם להביאם, כדי שיוכו עמם לימי המשיח ולחיי
עוה"ב, שנאמר בימים ההם ילכו בית יהודה על בית ישראל
ויבאו יחדיו מארץ צפון אל הארץ אשר הנחלתי את
אבותיכם, אי לואת התגברנו והתחזקנו בוללינו כאחד אנחנו
כנסת ישראל קהל קודש אשכנזים אשר בא"י, והננו שולחים
שליח ישר והגון החכם השלם רבי ברוך בן שמואל מעיר

הקדש גליל העליון, אישר מסר נפשו לנוד בארצות, בימים
ובמדבריות עד אשר יעזרהו הרחמן לבוא לפני כסא גדולתם.
והנה עתה תחלה נודיעם בקצרה ממצב כלל מאחינו בני
ישראל המפוזרים בארצות מלכי גוים, תחילת כל איכות
וכמות תורתינו הקדושה, הלא תדעו כי נמצא בידינו ספרי
תורתינו ארוכה מארץ מדתה ורחבה מני ים, תורה נביאים
וכתובים ותרגומיהן ופרושיהן מרבותינו הקדושים הראשונים
והאחרונים רבים מאוד, ותורה שבעל פה מרבותינו הקדושים
התנאים והאמוראים, ששה סדרי משנה אשר סדרם רבינו
הקדוש (רבי יהודא הנשיא), וברוח קדשו כלל בהם כל
התשעה מאות סדרי משניות שהיה בימי הראשונים, ועליהם
חבר ר' יוחנן בא"י תלמוד ירושלמי, ורב אשי בבבל תלמוד
בבלי, וספרא דבי רב, וספרי, ותוספתות דבי רבי חייא רבה
ורבי הושעיה רבה, ופסיקתא רבתי זוטא, ומדרשות כמספר
אלפא ביתא, וסדר עולם רבה, וספר הבהיר, וספר יצירה,
וספר אותיות דרבי עקיבא, הוא רבי עקיבא התנא הקדוש
תלמיד ר' אליעזר הגדול תלמיד ר' יוחנן בן זכאי, תלמידו
של הלל הזקן שהיה בזמן בית שני, הוא ר' עקיבא שנכנס
לסדרם ונכנס בשלום ויצא בשלום, ועליו אמר הקב"ה ראוי
לזקן זה שישתמש בכבודו, ועליו בקש משה רבינו ע"ה

מלפני השי"ת שיראהו ואת תורתו שהיה דורש על כל קוץ
וקוץ תלי תלים של הלכות. הוא רבי עקיבא שכשהיה דורש
במעשה מרכבה היו באים מלאכי השרת כבמזמומי חתן
וכלה. הוא ר' עקיבא שקדש את שמו ברכים והיה מקבל
עליו. עול מלכות שמים בשעה שסרקו בשרו במסרוקות של
ברזל. ויצאתה נשמתו באחד ויצאה בת קול. אשריך ר'
עקיבא שאתה מוזמן לחיי עוה"ב. ומתלמידיו הקדושים התנא
האלהי קדוש ה' מכובד ר' שמעון בן יוחאי וחבריו. הוא ר"ש
שישב עם בנו ר' אלעזר י"ג שנים במערה בשעת גזירת
המלך. ויתיב בעפר עד צוארו. ואברי ל' חרוב ועינא דמיא
וחבר ספר הזוהר הקדוש על התורה כולה רזי דרזין. זוהר
חדש. וספר התקונים ע' ענפין על תיבת בראשית. ועשר
אמירון ול"ב שבילין וכל מעשה בראשית. הוא ד"ש שהיה
מתגלה לו נשמת משה רבינו ע"ה רעיא מהימנא וחבר גילוי
סודותיו ואלהיו הנביא וכל נשמת הצדיקים היו מתגלים לו
תמיד. הוא ר"ש דהקב"ה וכל המרכבות ונשמת הצדיקים
היו באים לשמוע גילוי סודותיו. הוא ר"ש דאסכים עליו
הקב"ה בכל חדושו וסודותיו. והיה איש ממרום מסבנו
והקב"ה וכל הישיבות של מעלה הסכימו על חבורו הקדוש
עד דאלהיו נחית מעילא בכמה חילין דנשמתין. וכמה

מלאביא ושכינתא עילאה עמרא על ראשיהון ואמרו וכמה
ב"נ יתפרנסון מהאי חבורא דילך בדרא בתראה בסוף יומיא
ובניני וקראתם דרור בארץ.

ואחריו סתרי סודות התורה בקבלה. דור אחר דור עד
הרב ההסיד ר' יצחק סגי נהור בן הראב"ד שהיה סה שלישי
לאליהו. והקדוש רבינו אלעזר מגרמייזא, והקדוש הרמב"ן,
ועד אחרון איש אלהים קדוש וגורא האלהי ר"י לוריא
ז"ל אישכנזי אשר גלה באורי סודות הזוה"ק, והיה לו גילוי
אליהו וידע כל רזי דרזין מעשה בראשית ומעשה מרכבה
וחכמת הפרצוף והיה מדבר עם נשמות ורוחין כמבואר בכתביו
וספריו אשר הננו שולחים מהם ביד השליח הלו, ורבותינו
הראשונים חברו הלכות גדולות ופסוקות והלכות רבינו יצחק
אלפסי וספרי רבינו משה בר מיימון הלכות ברורות בלשון
מישנה על כל תורה שבע"פ. עד ערוך השלחן בדורות האחרונים
שחברו רבותינו הגאונים רבינו יוסף קארו ורבינו משה איסרליס
אישכנזי, שלחן ערוך ומפה פרוסה על דעות וספקות ושיטות
ישנתוספו בתורה שבע"פ, ועוד ספרים הרבה מאד בנגלות
ובנסתרות אין קץ למספרם, ועד אחרון בזמננו היה אדונינו
טוריני ורבינו הגאון הקדוש רבן של כל בני הגולה רבינו
אליהו החסיד ג"ע אישכנזי, אשר חבר ישנים ושבעים חבריו

קדושים וברורים על כל התורה, ובירר והגיה אורות מאופל
השבושים בכל התורה כנגלה ובנסתה, ועשה כוונים וגלויים
עמוקי אנדות התלמוד ברזי דרוזין ובזוהר וכתבי האר"י זצ"ל,
ונתגלו לו סודות מיעקב אבינו ומשה רבינו ואלהיו הנביא
עליהם השלום, אוערות רבות לא יספיק דיו הרבה כמי הים
לכותבם, והננו שולחים מעט מספריו הקדושים בנסתרות
ואיזה סודות שגלה אשר עד בואו היו נעלמים מעין כל חי.
וכל עדת ישראל אשר בכל הגולה מחזיקים באמונת
אלהינו במסירת נפשם ובתורתו הקדושה יהגו בכל מקומם,
אבל עליהם ועלינו גבר קושי שעבוד עול הגלות אפס מקום
לבאר כל אשר עבר עלינו מעת חרב בית קדשינו ותפארתנו
השני, זה משך אלף ויבע מאות ושלוש ושישים שנה צרות
רבות אין די באר ואין די עולה המכתב, ובשנת ת"ח לאלף
הששי הרגו הגוים מאחב"י בארץ אשכנז יותר משני אלף
נפשות במיתות משונות ומלאו כמה בורות עם אנשים ונשים
ומן וכולם קדשו ישמו הקדוש ית"ש ומסרו נפשם למיתה
ופיטמו צוארם למכה, מלבד בכל דור ודור מדינה ומדינה
כל הקללות נתקיימו בנו ובכל זאת שמו הגדול לא שכחנו.
ועתה הכביד עלינו עול מדהבה מסים וארנוניות ואומרים
מדוד והבא וימעטו כל המחיות והפרנסות וידל ישראל מאד

העניים והאביונים שואלים ללחם ואין ועוד גזירות קשות
באו בנים עד משבר וכח אין ללדה ועת צרה היא ליעקב
וממנה יישע, הן עתה שלש הנה אשר נבקש ונשאל מאת
יקר הדרת אדונינו מלך ישראל יהיה לעד ומאת כל אחינו
קדושי עליון בני משה רבינו ע"ה ולכל אחינו עשרת שבטי
יה.

אחת נפשנו בשאלתנו ועמנו בבקשתנו על כל כנסת
ישראל אשר דל כבודנו בגוים וישקצנו כמזמאת הגדה,
וישמו הקדוש ית"ש מתחלל כאמרם איה אלהיכם ויעזרכם,
אפס כחנו נתבלבלה דעתנו ומחשבתנו וקצר רוחנו לשפוך
נפשנו בתפלה ובתחנונים לפני המקום ב"ה כי נתקיים
בנו ישכרת ולא מיין כאשר אמר התנא ראב"ע יכול אני
לסמור את כל העולם כולו מן דין תפילה מיום שחרב
במ"ק ועד עכשיו שנאמר לכן שמעי נא זאת עניה ושכרת
ולא מיין ואף כי עתה כדור האחרון הזה אשר הצרות תכופות
וחדלו הפרנסות ועם ה' אלה נתונים בסתר המדרגה כי על
כן הננו מתנפלים ומתחננים לפני אדונינו, חנונו חנונו נא
אתם אחינו בני אב אחד נחנו עזרנו עזרנו בתפלה, כאשר
עזר אבישי בן צרויה להוד המלך ע"ה בעת צרתו כמ"ש
ויעוד לו אבישי בן צרויה נאמר ר"י אמר רב בקבלתי ישערו

בתפלה ואם שם היה מאיש אחד לאחד אף כי מרבים לרכיב.
ועל כבוד קדושת שמו ותורתו ועדתו כי כשל כח הסבל
מהחירופים והגדופים לשם ה' צבאות ועד מתי יהיה עונו בשבי
ותפארתו ביד צר ולא יעמוד ברחוק מאתנו ולא יעלים לעתות
בצרה. ואם קצף הוא מעמ בעד חמאת עמו הם הוסיפו יותר
מהעיקר כפלי כפלים עולם הקשה וקושי השעבוד ועברו
על השבועה אשר השביעים ה' אלהינו שלא ירכו את קושי
שעבודם על ישראל שלא ימחרו הקץ וכך אמרו אבותינו
ורבותינו בתפלתם רצוננו לעשות רצונך ומי מעכב, שאור
שבעיסה ושעבוד מלכות אשר ע"י שעבודם הקשה שאין
מניחים להגדיל התורה ולהאדירה מוצא השמן מקום להסית
ולבלע עם ה' בהמיותיו וכן אמרו רבותינו הקדושים לסייע
לעדתנו משלשה כתובים אחד שאמר מיכה הנביא ביום
ההוא נאם ה' אספה הצלעה והנדחה אקבצה ואשר הרעת.
וירמיה הנביא אמר הכיוצר הזה לא אוכל אנכי לעשות לכם
בני ישראל נאם ה'. הנה כחמר ביד היוצר כן אתם בידי
בית ישראל. ויחזקאל הנביא אמר ונתתי לכם לב חדש
ורוח חדשה אתן בקרבכם והסירותי את לב האבן מבשרכם
ונתתי לכם לב בשר ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתם את
אשר בחקי תלכו ומשפטי תשמרו ועשיתם. ירכו נא בתפלה

ודמעה בנפשותם המהורות ונשמתם הקדושות ילבישו מלכות
 ויכנסו לחצר הפנימית לפני מלך מ"ה הקב"ה וכיחודיהם
 בהיכלות הקדושים לפני ולפנים כי באו מים עד נפש ואם
 לא למעננו למענו יעש כאשר גלה לנו האלהי רשבי
 בתקונים דפורקנא בתראה למענו יעשה וכמו שסדרו לנו
 אנשי כנסת הגדולה בתפלה ומביא גואל לבני בנייהם למען
 שמו באהבה. וכמ"ש למעני אעשה ולמען לא יתחלל שמו
 הקדוש אבל יתקדש ויכירו גוים וידעו כי הוא מלך על כל
 הארץ ומושל בגוים. ולמען תורתו הקדושה אשר הגוים בוזו
 אותה פרעוה קלוה ויותר מאשר עשו לנו עשו לשמו הגדול
 יתקדש. ויזכור לאבותינו אברהם יצחק ויעקב וירחם לקבץ
 גלותינו ולבנות בית קדשינו ותפארתינו ואדונינו התנא
 האלהי רשבי גלה לנו בזוהר קדשו בתיקונים ואמר ובזמנא
 דעשר ספירין מתלבשין באילין קליפין אלין דידעין בקליפין
 עבדין אומאה בשמהן ובהוויות דקב"ה לאילין קליפין ובטלין
 גזרה. ודאי יש ביניהם יודעים לפעול את כל ובשעת דחק
 וסכנות ישכילו לעזרנו בחמלתם על כלל אחיהם עדת ה'.
 שנית נבקשה את שאהבה נפשינו הלא זה הדבר כנודע
 בשער בת רבים מפי רבותינו הקדושים כי טרם יבא משיח
 צדקינו צריך שיהיה בא"י ביד הגדול סמוכים ובעוה"ר ע"י

הגליות וכבוד הגזירות הקשות בטלו הסמיכות והלכה ברורה
שצריך שיהיה הנסמך מהסמוך, והשי"ת יעד שיהיה ב"ד
הגדול כאמור, ואשיבה שופטין כבראשונה אחרי כן יקרא
לך עיר הצדק קריה נאמנה. ציון במשפט תפדה ושכיה
בצדקה. וזה יהיה בלי ספק כשיכין הבורא ית"ש לבות בני
האדם יתרבה זכותם ותשוקתם לשם ית' ולתורה לפני בא
המשיח, וכאשר שמענו בבירור שיש אצלם סנהדרין סמוכים
מפי נסמכין שהרי דנין דיני נפשות, יבחרו נא כמה מחכמיחם
הסמוכים בחמלתם על כלל עם ה' ויבואו נא לא"י נחלת
אבותינו ויסמכו לת"ח כדי שימצא ב"ד סמוכים בא"י אשר
תחילת הגאולה בזה, ומה יפה אף נעים לאנשים גדולים
כמותם לבא לא"י אשר רבותיגו הקדושים התנאים והאמוראים
היו מנשקים על תחומי א"י ומנשקים אבניה ומתגלגלין על
עפרה, וכן הוא אומר, כי רצו עבדיך את אבניה ואה עפרה
יחננו, ואמרו רבותיגו בקבלתם כל השוכן בא"י עונותיו
מחולין לו שנאמר, וכל יאמר שכן חליתי העם היושב בה
נישוא עון, ואפילו הלך בה ד"א זוכה לחיי העוה"ב וכל הקבור
בה נתכפר לו וכאילו המקום שהוא קבור בו מזבח כפרה
שנאמר, וכפר ארמתו עמו, ולעולם ידור אדם בא"י אפילו
בעיר שרובה גוים ואל ידור בחו"ל אפילו בעיר שרובה ישראל

שכל היוצא לחו"ל כאילו עובד ע"ז שנאמר, כי גרשוני
היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלהים אחרים.
ורבותינו הגדולים אמרו שישבת א"י מצות עשה מן התורה
אפי" בזמן הזה כמו שישנו בספרי על המקרא וירשת אותם
וישבת בארצם. אמרו ישיבת א"י שקולה ככל התורה כלה.
מעשה בר' יהודה בן בתירה ור' מתיה בן חרש ור' חנינא בן
אחי ר' יהושע ור' יונתן שהיו יוצאים לחו"ל והגיעו לפלמוס
זכרו את א"י זקפו עיניהם וזלגו דמעותיהם וקרעו בגדיהם
וקראו המקרא הזה, וירשת אותם וישבת בארצם. וחזרו אל
מקומם ואמרו ישיבת א"י שקולה ככל התורה כלה. ובימים
האלה שלזה בא"י מרשעת הגוים רק מסים נתן לשר הארץ
ואם שלא נתן רשות לכולם או רובם לעלות כחומה לא"י
ליחידים לא נאמר שהרי מצינו שהיו זמנים שהלכו מהם
לא"י בשגם קבלה בידינו מרכותינו בעלי התלמוד ירושלמי
שבהמ"ק עתיד להבנות קודם מלכות בית דוד, וכן גילה לנו
התנא רשב"י כי בתחילה בונה ירושלם ה' ואחר כך נדחי
ישראל יבנם. ובבוא מחכמיהם הנה ובהראות נוראות נפלאות
פני קדשם גם פה גם במקומות אחרים ישוּבו נפשות של
המדוכאים האומללים ויחיו לבם של אחב"י היושבים במחשכי
כמתי עולם. מפי קדשם תתעוררנה הנפשות, ותשמחנה

הלכות. ותלבישנה עוז ותעצומות. הרוה וגיל תחגורנה
והמעקשים יישרו. רפי האמונה יתגברו וחלושי היראה
יתאמצו ויבררו חקי האלהים ותורותיו ומשפטיו ויוכיחו
בשערים להורות דרכיו דכריהם הקדושים ברשפי אש
שלהבת יה ממקור לבבם המהורות יכנסו בלבב עדת ה'
יעירו ויעוררו אהבת ה' ומלאה הארץ דעה וישו שכם אחד
לעבדו ית'ש ולהגות בתורתו הקדושה בכל לבכם ובכל נפשם
ומאדם. ובא לציון גואל ולשבי פשעו ביעקב.

ועוד בה שלישיה. כי מאז ועד עתה היו אחב"י אשר בגולה
ממציאים עזר לאחיהם אשר בא"י. ועתה כי נגרע עזרתם
למו הגענו עד ארץ שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ במננו.
כי השתרנו עלו על צוארנו חובות רבות אלפי רבבות אשר
הוכרחנו לקבל עלינו. בנשך ובמרבית לכמה סיבות מסיבות
כי נתננו לשבי ולבזה ומסים וארנוניות שאנו מוכרחים
ליתן כל שנה עולה סך עצום ורב וגם לפקוח נפשיות עניים
ות"ח הוצרכנו ללוות להחיות את נפשם בין כה וכה עלו
החובות לאלפים ולרבבות בריבית נושכות והתשלומין קבועין
לזמן מוגבל ואם לא יסולקו החובות דררא דנפשות קא חזינן
עגמה נפשנו סן ח"ו מוט תתמוטט הארץ פור תתפורר
הארץ ואי אפשר להעזר בזה מאחב"י אשר בארצות מולדתנו

מרובי צרתם מטיעום השמע וגרעון הפרנסה ואולת ידם ודי
להם להפקיע את עצמם.

ובכן אין מצוה רבה וגדולה מזו המשולשת בפדיון שבויים
ותלמוד תורה דרבים וישוב ארץ ישראל כי על כן בקשתנו
יקחו נא תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו על גאולתנו
ופדות נפשנו. והמלך הגדול יהיה לעד יפקוד להרים
תרומה גדולה מכל אחבי עשרת השבטים וימסור בידו של
שלוחנו זה ויעזרהו למען יבא ויביא התרומה הנה בשלמות
לרומם קרן ארצנו ולהאיר עינינו לסלק נפשנו מעול החובות
הרבות האוכלות בשרנו ומדאיבות נפשנו ומבלבלים דעתנו
בארצנו וגם על העתיד פן חיו יאריך עוד איזה זמן עד
גאולתנו וישועתנו ויתרבו חבלי משיח וצרות רבות וחיינו
תלוים מנגד יחמלו נא להמציא לנו עזר בכל שנה על ידי
הדרך שיראם ה' אלהינו למען יחזקו בתורת ה' ית' וית' ש
החבמים עובדי ה' בארה"ק ועוסקים בתורתו הקדושה מתוך
הדחק יומם ולילה בשיבות ובתי מדרשות שלנו.

ועל ארבעה לא ישיבונו ריקם לשמח נפשנו בנועם הדר
יקר תפארת כתי' קדשם בשפה ברורה בלשון הקודש להשיב
על שאלותינו לשמח נפשותנו לרות צמאוננו ולברר את
ספקותנו ולהודיענו מכל ישיבתם וארצם ואיכותם לנחם

כל יושבי גלותינו צדיקים וגאונים גדולים וישרים ויראי
ה' המדוכאים ומודאכים ומסוכלים ביסורים ועגמות נפש
וצרות רבות בבקר יאמרו מי יתן ערב וגו' והיה כי יבואו
דבריהם אל כולם ותחיין העצמות האלה יגילו הצדיקים
וירגנו כל ישרי לב ויספו ענוים בה' שמחה וגיל ומפני כי
הדרכים סגורים ומסוגרים וגדורים בלתי אפשר היה לשלוח
מי ומי מזקני עדתנו הגדולים החלושים ותשי כח זה האיש
ישר שלוחא מהימנא המוכיל דנא ברוך הוא לה' אשר
התנדב להתגבר כארי לנדד במדברות וארצות לחפש מצוא
הדרך והרואה לנשכרי לב יראהו דרכו לבוא למחוז חפצנו
ובקשתנו יהיו נא בעזרתו ויקבלוהו בסבר פנים יפות ולא
ישיבנו ריקם.

ואנחנו אחיהם מרחוק משתחיים מול הדהת פני מנורות
הטהורות אחינו עשרת תפארתנו ולמי כל חמדת ישראל
הלא הוא אדונינו מלך ישראל הננו מתנפלים לפני כסא
כבודו ומשתחיים ארצה ומתחננים יתן נא את ישאלתינו
בקשתנו ואנחנו פה בארץ הקדושה פורשים כפינו בתפלתנו
נוכח שער השמים מקום מקדשנו כותל המערבי אשר לא
זה שכינה משם ועל קבר רחל אמנו אשר בדרך אפרת
היא בית לחם קול ברמה נשמע נהי ככי תמרוים רחל

מבכה על בניה וכו' ועל קברות האבות הקדושים והאמהות
הקדושות ועל כל מנוחות הנביאים והתנאים והאמוראים
הושע בן בארי. רבי פנחס בן יאיר, רשב"י ור' אלעזר בנן
ויונתן בן עהיאל והלל הזקן ושר צבא ישראל בניחו בן
יהודע ועוד הרבה מאד אשר סביבות גליל הקודש.

עינינו לשמא נמלות ימליצו טוב עבורם ועבורינו לפני
שוכן שחקים ישוב ירחם על כלנו יקבצנו יחד ויאמר לאסורים
צאו ולאשר בחושך הגלו ויבנה בית מקדשינו ותפארתינו
ב"ב כיר"א.

כה דברי אחיכם העומדים על הפקודים וראשי ישיבות
בא"י ירושלים וחברון וצפת תו"ב, המעתירים הדואכים
החושקים הנכספים הצמאים המשתוקקים לראותם ולשמוע
משלומם ומצפים לתשובתם במכתב יד קדשם. הבאים על
החתום.

ישראל ממונה ומשגיח ככולל פרושים שבא"י תו"ב.
אדיה בא"א מו"ה ירחמיאל גאמן הכולל פרושים
בירושלם תובכ"א.

חיים דוד הקמן ראש וממונה ק"ק רוסיה בטבריה ת"ו.
אברהם דובער משגיח ומנהיג בצפת ת"ו וכו'.

גוסה האגרת השליחה מירושלם עה"ק אודות עשרת השבטים.

לגבר הוקם על עיני העדה הוא הדרה הוא זיוה
 הוא הודה מי כמוהו מורה לתורה ולתעודה הוא
 הרב הכולל אוצר כל חמדה כה"ר אליקים גר"ו
 מאיר ליהודה.

היום יצאתי לשחר שני מעכ"ת ולבקש מלפניו שימחול
 על כבודו ויודיעני דעתו הרחבה על ענין מעשה שאירע
 בימינו שרבני וחכמי אישכנזים יצ"ו שלחו בשנת תקצ"א
 למספר בני ישראל נאמן מצפת ת"ו לעשרת השבטים כמו
 שמבואר מכתב אשר הנני שולח למעלתו בזה העתק ממנו.
 השליח הנ"ל לא חזר כי נהרג בעוה"ר בארץ תימן ב' שנים
 אחרי כן. אמנם לשמע און שמענו כי מצא השליח ז"ל
 יש לפני מותו דרך מדבר מהלך ט"ו יום. מקום עשרת
 השבטים ואני משתאה ומחוייב לדעת דברי ר' יוחנן בס"ק

דמגילה שהלך ירמיהו הנביא בימי יאשיהו להחזיר עשרת השבטים.

שנית לדעת האומרים לא חזרו עכ"פ כולם לפיסול כי נתערבו בגוים ונטמעו בנכרים כמו שאמרו חז"ל בפרק היוחסין ובמס' יבמות אמר רב יהודה אמר רב אסי נכרי שקידש בזה"ז חוששין לקדושין שמא מעשרת השבטים הוא ורבי עקיבא אמר בילקוט ואבדתי בגוים אלו עשרת השבטים שגלו למדי.

שלישית עשרת השבטום לאו לארץ תימן נגלו כי אם לארץ אשור ומקרא מלא כתיב במלכים ויגלם אשורה. עוד שם ויגל את ישראל אשורה ויושב אותם בחלח וחבור נהרגון וערי מדי ועוד שם ויגל מלך אשור את ישראל אשורה וינחם בחלח וחבור נהר גזון וערי מדי. ובדברי הימים כתב ויביאם לחלח וחבור והרא ונהר גזון.

ואני טרם אכלה לדבר זכור אזכור למעכת כי מימי לא זכיתי לצאת מן הספק והמבוכה על אלדד הדני ודוד הראובני ומה גם על האגרת ההובאה לירושלם בשנת ת"ו ע"י רבי גד שד"ר ומי יתן וידיעני אדוני החכם ברור הדבר ויעמידני על האמת ועל האמונה כי עליה דמר קא סמיכנא.
אלה דברי זעירא דלאו מן חבריא פה ירושלם עה"ק ת"ו

לסדר יצו ה' אתך את הברכה באסמך ובכל משלח ידיך,
יום ג' י"ד אלול שנת תקצ"ה לפ"ק.
שלמה משה סוזין ס"ט

(ה)

סופם הכתב אשר נשלח לירושלם על דבר הענין הנזכר .

ב"ה ברופולא . י"א מרחשון תקצ"ו .

שלום לך אדיר התורה. אביר החכמה. הרב הגדול
נודע ביהודה ומפורסם בישראל. מרגן ורבנן מוהר"ר
משה סוזין נר"ו אב"ד ור"מ דעה"ק ירושלם תובב"א.

תשואות חן חן לך מורי הנכבד על האגרת הנפלאה
מחכמי האשכנזים שבארץ ישראל לבני משה ועשרת השבטים
שישלחת אלי. שמחתי עליה כעל כל דבר הנוגע לעניני
עם ישורון מלאתי גיל וחדוה לשמוע כי מציון תצא עוד
תורה ודבר ישראל מירושלם.

ויען כי כבדתני מורי הנכבד באמרותיך על הענין הזה

ותשאל לך ממני מענה על מה שיש באגרת הזאת נגד
אודות ר' יוחנן שעשרת השבטים שבו בימי יאשיהו דע
גא כי כבר עמד החכם עזריה מהאדומים על הדבר הזה וגזר
אומר (מאור עינים פרק י"ג דף ע' ע"ב) "אם קבלה נקבל
ואם לדין יש תשובה שהרי בד"ה ח' הכתוב ע"י עזרא כמו
שנראה מפ"ק דכתרא, והוא היה זמן רב אחר ירמיהו בזכרו
הגלות ההוא של חלה וחבור וגו' כתב בשוליו עד היום הזה
ואם בימיו היו עדיין בגלותן ודאי הוא שבימי יאשיהו וירמי'
לא ישבו ועוד שאם אתה אומר כן הנך מזויב כמה נבואות
של כמה נביאים המיעדים לנו כי עוד ישראל ויהודה ישבו
על אדמתן יחד מה שלא היה עדין ובפרט הנבואה הרשומה
ומבוארת ביהוקאל ל"ז קח לך עין אחד ליהודה ועין אחד
לאפרים וכל אותה הפרשה אשר איננה על תנאי רק בהחלט
יד על כס יה שסופה להתקיים ליהודה שהוא מלכות שני
השבטים ולכל בית ישראל חבריו שהוא גלות העשרת.
משנה שלימה שנינו פרק חלק דרבי עקיבא ור' אליעזר
אשר הם נמצאו בימי החרבנות ומנקובי ראשית החכמים
הידועים במילי דמתא נחלקו אם עתידין לחזור מכלל אפוא
כי בזמנם היו עדיין כהויותן מקדם" וכו'.

ועל דבר השאלה השנית אמת הדבר כי יחוס השבטים

היה נחשב מאד בעיני חז"ל גם תורתם ואמונתם אשר נשכחו
מהם באורך הזמן כאשר כתב רב צמח גאון ג"ע בתשובתו
לאנשי קירואן ואלה דבריו "וקודם ביאת אבותינו לארץ
כנען הם (עשרת השבטים) נתעסקו במלחמות ושכחו את
המשנה שלקחו מפי משה ואפילו יהושע ע"ה אמרו עליו
שנולדו לו ספיקות אחר מיתת משה ובכל השבטים שהיו
בכל הארץ אבל שבטי יהודה ובנימין החזיקו בתורה על כלם
עכ"ל.

אמנם מפני זה לא חדלו להיות בני ישראל וכבר למדנו
בתו"כ פרשה בחקתי מנין שהברית כרותה לשבטים שנאמר
וזכרתי להם ברית ראשונים.

ואולם בדבר השאלה השלישית הגה יש לדעת שעשרת
השבטים לא בזמן אחד נגלו כי בתחלה בא פול ויגל
לראובני ולגדי ולחצי שבט מנשה אח"ז בא תגלת פלאמר
ויקה את עיון ואת אבל בית מעכה ואת ינוח ואת קדש
ואת חצור ואת הגלעד ואת הגללי כל ארץ נפתלי ויגלם,
ובימי הושע בן אלה לכד שלמנצר את שומרון ויגל את
שארית השבטים ויתכן להיות שרבים מהם הלכו בקרב
הימים האלה לארץ אחרת ומה גם לארץ ערב ששמה ישבו
מעולם יהודים רבים בעלי משרה וממשלה כאשר כתבתי

בספרי תולדות גדולי ישראל ערך אבו כרב אסעד.
ובענין הספק והמבוכה שזכרת במכתבך היקר על אודות
אלדר הדני ודוד הראובני.

הנה נאמן ונודע הדבר שהראשון נסע בארצות של כבל
ואפריקא ובא לספרד. כאשר נראה מתשובת רב צמח גאון
לשאלת אנשי קירואן הנ"ל "בעסק ר' אלדר הדני ששלחתם
לפנינו ואשר שמענו ממנו סיפרו לנו חכמים ששמעו מרבן
יצחק בן מרבנא ר' שמחה שראו רבי אלדר הדני זה והיו
תמים מדבריו" וכו'.

גם החכם ר' דוד קמחי בספר השרשיט שרש שגה מביא
בשם ר' יהודה בן קריש אשר היה לפי עדות ראב"ע בספרו
מאזנים ממדינת תאחרת. כי הוא שמע דבר מאלדר הדני.
גם הישר חסדאי ב"ר יצחק בן שפרוט הספרדי באגרתו
היקרה למלך כוזר כתב עליו הדברים האלה "ובימי אבותינו
נפל אצלנו איש ישראל נבון דבר היה מתייחס בישבט דן
עד שמגיע לדן בן יעקב והיה מדבר בצחות וקורא שמות
לכל דבר בלישון הקודש וכל דבר לא נעלם ממנו ובעמד
לדרוש בהלכה כך היה אומר עתניאל בן קנז קיבל מפי
יהושע מפי משה מפי הגבורה" עכ"ל.

ואולם השני כבר העיד עליו החכם רבי אברהם פריצול

בפרק י"ד מספרו "אגרות ארחות עולם" שנדפס זה פעמים
הרבה שבשנת רפ"ג נודע שמעו באטליא ע"י מכתב עברי
שבא מא"י ולתקופת השנה הזאת שנת רפ"ד עבר הים
והגיע לויניציא ועלה לרומי ומשם נתאמת ליודעים מהלכו
וענינו ששאל עזר מראש הכומרים קלימנט"י נגד התוגר
סיליימאן ובעת שחבר פריצול ספרו במדחשון רפ"ה שמע
כי ראש הכומרים ברומי דבר והסכים לפטרו ולשלח אותו
בספינה רבה מלאה כלי קרב ואומנים יהודים ונוצרים, ויותר
ממנו כתב עליו רבי יוסף הכהן בחלק שני מספרו דברי
הימים שהתחבר אל רבי שלמה מלכו ואחר שנשרף זה
האחרון הביאו הקיסר קארלו לספרד וישב שם עד ימים רבים
וימת בבית הסוהר, וכן העלה זכרונו החכם החוקר ר' עזריה
מן האדומים ז"ל בפרק י"ג מספרו היקר, ובמהדורות דף
קפ"ו הוסיף שם לאמר "אמת כי הקיסר הוליך אז אחריו את
הראובני הנז' לספרד אסור באזיקים ושם לפי הנשמע סר לו
מר המות.

אודות האגרת השלוחה לירושלם בשנת הת"ו ליצירה לא
ראיתי ולא שמעתי ממנה דבר עד היום, זולת מה שכתב
עליה הרב חיד"א בספרו יעיר אוון דף פ"ו ע"ב.
זאת חשבתי להעריך לפניך בדבר מה ששאלת מורי

הנכבד ואתה שלום כחפצך וחפץ תלמידך המשתחוה מרחוק
מול הדרת כבוד תורתך וחכמתך.

אליקים ברמולי

תם

B

14.

A. M. Luncz.

Rédacteur des Jahrbuchs „Jerusalem“

in Jerusalem

בית ירושלים ליהודים תרמ"ה לסיק.

אדון נכבד!

התלאות אשר מצאוני בעקב הדפסת ספרי השנתי "ירושלים" שנה ראשונה בוויען, (כי מלבד אשר הוצאת הדפוס עלה הרבה יתר מאשר שערתי, עוד נמשך זמן ההדפסה יותר משנה וחצי ועיין באתי בעול חובות רבות), ואשר אלצוני לכתת רגלי לאיראפא ולסכב עם ספרי בערים ובמדינות לאסוף חותמים עליו ולשלם חובותי. למדוני לדעת כי צאת ספרי זה לאור — אשר חכמי לב מעמנו ושלא מבני עמנו הגידו תהלתו וחשבוהו לדבר טוב ומועיל בעתו — מידי שנה בשנה ובסדר נכון לא תוכל היות בלתי אם אכונן לי בית דפוס פעדיק.

מחשבתי זאת הפיקה רצון פני כל מביני מדע ודורשי טובת ארץ נחלת אבותינו באמת, כי מלבד תועלת הרחבת ספרות ארצנו הקדושה אשר יגיע מזה, תוכל עוד להיות למקור פרנסה לאיזה משפחות מאחינו העוסקים במלאכה פה, ות"ל מחשבתי לא עלתה בתהו כי מפרי כסף החותמים על ספרי עלה בידי לכונן לי בית דפוס וכל הכלים הנהוצים. ובוה תם מעט הכסף אשר היה בידי, וביחוד בדבר השגת הרשיום על בית הדפוס מעיר בירת ארצנו אשר ישבתי בה כשבעה ירחים, ולא אוכל להחל בהדפסת הכרך השני מספרי — אם כי הנהו כבר מסודר לדפוס וכלול במאמרים רבים מחכמי זמננו — מפאת חסרון ההוצאה הדרושה להנייר ושכר העושים במלאכה, ולכן נמרתי אומר להוציא לאור לע"ע ספרים מעטי הכמות ורבי האיכות אם כתבי יד או נדפסים יקרי המציאות אשר יביעו מילתם על הקרי קדמוניות לאומתינו ולהפיצם ביעקב למען אוכל מפרי הכנסתם לכלכל את נפשותי בימי ולהשיג ההוצאה הדרושה להדפסת הכרך השני מספרי.

הספר הקטן הזה אשר אנכי מתכבד לשלוח היום לכבודו (הנהו הראשון הנדפס בהוצאותי ובדפוס) נדפס לראשונה בשנת תר"א ובעודו בקף המול בלעוהו חכמי עמנו בראותם כי ברכה בו לספרותינו עד כי כעת לא ימצא אף אחד בעיר. ולכן אשתעשע בתקותי כי כבודו בשוב לבכו ובאחבתו העזה להרחבת ספרות ארצנו הקדושה והטבת מצב יושביה יקבלהו ברצון, וישיב לי תמורתו כמסת ידו הנדיבה ולמען אוכל לגשת מהר למלאכת הדפסת ספרי השנתי. ובוה הנני עבדו מוקירו ומכבדו כערכו ומחכה לתשובתו הרמה.

אברהם משה לונץ

